

Biblicum

- tidskrift för biblisk tro och forskning

Nr 4 2003 Årg. 67

INNEHÅLL

Redaktionellt. Egil Edvardsen.....	145
Inledning till Bibeln – del 7. Profetböckerna (forts.). Stefan Hedkvist	149
Den troende – salig och helgon. Egil Edvardsen	157
Hur ska vi bekänna vår lutherska tro för människor som är påverkade av liberalteologi och postmodernistiskt tänkande? Juhani Viitala	166
<i>Litteratur:</i>	
Ett utvalt släkte. Väckelse och sekularisering. AS	178
Den dolde artisten. Om darwinism, skapelsetro, mening och slump. AS	182
<i>Utblick över samtiden:</i>	
”Fädernas kyrka” knakar i fogarna. Ingvar Adriansson	185
Kyrkans kommande kollaps en följd av teologiskt förfall. AS	190

BIBLICUM – tidskrift för biblisk tro och forskning

Ansvarig utgivare: Alvar Svenson.

Redaktionskommitté: Alvar Svenson, Stefan Hedkvist
och Egil Edvardsen.

Tidskriften utkommer under 2003 med 4 nummer.

Prenumerationspriset för 2003 är 150 svenska kronor (stud 90 kr).

Norska prenumeranter betalar norska kr 135 (stud 85 n kr).

Finska prenumeranter betalar 17 Euro (stud 12 Euro).

Postgiro Sverige 152335-6

Bankgiro Norge 7877.08.15400

Sampa Bank Finland 800017-70843747

Tidskriftens expedition:

Ingvar Adriansson, Släntvägen 10, S-331 35 Värnamo

E-mail: in.adriansson@telia.com

Redaktionens adress:

Alvar Svenson, Klasgatan 10, S-340 14 Lagan.

E-mail: alvar.svenson@swipnet.se

Glöm inte anmäla adressändring.

BIBLICUM

tidskrift för biblisk tro och forskning

4/2003

Redaktionellt

Gud är inte en sorgens Gud, utan en glädjens Gud. ”Inför ditt Gansikte mättas jag av glädje, av ljuvlighet på din högra sida för evigt”, så sjunger psalmisten i Ps 16:11. Gud är till sitt väsen fullkomlig glädje och salighet. Han är källan till all glädje. Från honom strömmar det ingenting annat än glädje och fröjd. Aposteln Paulus säger om Guds rike att det består i ”frid och glädje i den Helige Ande” (Rom 14:17). Guds rike är ett glädjens rike och inte ett sorgens.

Gud har skapat oss till glädje. Gud har inte bestämt en enda människa på jorden till sorg och lidande. Lika säkert som Gud inte vill synd, lika säkert är det att han inte vill syndens följder, nämligen lidande, sorg och död.

Men om vi betraktar världen omkring oss, verkar det ju som om verkligheten är den motsatta. Ser det inte i verkligheten ut som om de flesta människor har större anledning att sörja än att glädja sig? Ser det inte ut som om Gud har bestämt de flesta i mänskligheten till sorg och lidande? Jo, så ser det ut för oss människor. Så dömer vårt förnuft. Men det är inte så. Oavsett hur mycket gråt och klagan, sorg och nöd det finns i världen, är det inte Gud som är orsak till enda tår, en enda suck, en enda sorg. ”Det är inte av hjärtat han plågar eller bedrövar människors barn,” säger profeten Jeremia (Klag 3:33). Nej, inte Gud, men människorna själva är orsak till sorgen. Människan själv är källan till nöden. Det var glädje, jordisk och evig, som Gud en gång skapade människorna till. Därför gav han dem ett paradiset, en jord och en himmel som var fullkomlig och god. Människorna har själva förvandlat denna glädjens jord till en jämmerdal. De har själva stängt porten till den eviga glädjen.

Men: Gud har inte förändrats. Även om vi har förändrat jorden till en jämmerdal, är och förblir han en glädjens Gud och inte sorgens Gud. Om människorna har vänt honom ryggen har inte han vänt ryggen åt dem. Han har inte övergivit den plan han hade från början med människorna. När människorna hade ödelagt Guds plan, har Gud lagt en ny grund till glädje och salighet för människorna. Den grunden är ingen annan än Jesu Kristi födelse.

”Var inte förskräckta! Se jag bär bud till er om en stor glädje för hela folket.” Så lyder jordens första julpredikan. Av detta förstår vi vad som är uppgiften till alla präster och predikanter nu under julhögtiden, nämligen att förkunna glädje och frid till sorgtyngda hjärtan. Och vad ska du göra som hör detta? Du ska låta denna glädje slippa in i ditt hjärta.

När vi betraktar evangeliet om vad Gud har gjort för oss genom att sända sin Son till jorden för att frälsa oss ut från mörkret, fylls vi med stor glädje. Tänk, att han kommer till oss och vill vara vår Frälsare och vår bror. Vilken glädje! Då kan vi sjunga: ”Jeg synger julekvad, jeg er så glad, så glad ... Jeg er så glad hver julekveld, for da ble Jesus født ...” Denna julfröjd får vi bära med oss resten av året. Hela tiden kan vi tänka på det härliga som skedde på denna julnatt i Betlehem, att Gud sände sin Son till denna sorgens jord för att ge oss glädje.

Men det skulle vara fel av oss om vi förnekade att det fortfarande finns mycket sorg och nöd på denna jord. Vi är inga ”härlighetskristna” som tror att blir man kristen så innebär det ett slut på all sorg och alla motgångar, all smärta och lidande i livet. Glädjen och sorgen kommer att gå hand i hand livet ut. Men det är som vi sagt: Det är inte Gud som är orsaken till denna sorg, utan vi själva. På grund av vår gamla natur, som är född i synd och som vi bär med oss hela livet, blir livet ofta fyllt av sådant som gör oss nerstämda och mörka i sinnet. Vår gamla natur gör att vi ofta blir rädda för Gud och gör som Adam då han hade syndat. Vi flyr bort från Gud och gömmer oss i fruktan och rädsla för honom. Efter naturen är Gud för oss något stort, upphöjt, allsmäktigt, allestädesnärvarande, helig och rättfärdig i sitt väsen, som en sträng domare som genomskådar alla våra tankar, ord och gärningar. Så betraktar vi Gud efter vår natur.

Särskilt då vi måste gå igenom nöd och lidande, tänker vi oss att Gud är vred på oss. I stället för att glädja oss över att vi har en Gud, önskar

vi hellre att han inte fanns, så att vi kunde leva ”fria” och sorglösa. Det händer ofta att också en kristen blir anfäktad av sådana tankar. Istället för att finna sin tröst i Gud, fyller tanken på Gud oss ofta med ångest och rädsla.

Därför kan det inte finnas en bättre och fastare grund till glädje och fröjd för alla människor, än att de förstår att man inte behöver frukta för Gud, att Gud inte är vred på dem, utan att han älskar dem och inte vill något annat än att de ska ha det bra.

Finns det verkligen en sådan grund? Kan vi människor vara säkra på att Gud inte är vred på oss, utan älskar oss? Ja, det kan vi! Och denna grund är Jesu födelse. Två ord har Gud skrivit över krubban med det nyfödda Jesusbarnet: ”Frukta inte!” Vi behöver inte frukta längre, ty grunden eller orsaken till vår glädje ligger i krubban. Han är vår Frälsare.

Har vi då inte anledning till glädje? Har vi inte anledning att jubla av glädje? Efter det att Jesus blivit född, är all orsak, verkligen *all* orsak till fruktan, ångest och sorg borttagen. Vi behöver inte längre frukta för Gud, för nu vet vi: Gud älskar oss. För våra synders skull behöver vi inte längre vara ängsliga, för nu vet vi: Frälsaren är född. Nu förstår vi också varför Paulus kan säga: ”Gläd er i Herren *alltid!* Åter säger jag er, gläd er!” Ja, vi vill glädja oss, för idag är en Frälsare född i Davids stad; han är Kristus Herren.

*Nu all vår nöd och sorg är botad
oss idag en Frälsare är född
Halleluja, halleluja.*

Med dessa ord vill vi önska alla tidskriftens trofasta läsare en god jul och ett välsignat nytt år i vår Frälsares namn.

Egil Edvardsen

Redaktionen vill med ovanstående tacka prenumeranter och understöd-jare och överlämna detta nummer som nu avslutar den sextiosjunde årgången av denna tidskrift. Vi vill samtidigt göra en prenumerationsan-målan för år 2004. Prenumerationspriset är oförändrat 150 SEK (stud 90 SEK), 135 NKR (85 NKR), 17 Euro (12 Euro). Vi planerar för

fyra nummer och vår strävan är att vara så aktuella som möjligt i debatten om Bibeln och bibeltron. Med jämna mellanrum kommer frågor i olika ämnen som t ex Israel och Mellanösternproblemet är en fråga som ständigt dyker upp och debatteras flitigt. Dateringar av händelser och uppgifter i GT, profetiorna och dess uppfyllelse, tiden mellan testamentena, exegetiska frågor i NT är också en del av det vi vill diskutera. Det är Bibeln som ska vara centrum och föra talan. Här ska vår tidskrift vara till hjälp och uppbyggelse för läsaren.

Våra understödjare har många gånger visat sin offervilja för denna sak och nu vädjar vi om fortsatt stöd för *Biblicum*. Vi är helt beroende av våra understödjare för vårt fortsatta arbete. Vi är också beroende av trofasta böner till Gud för att han ska ge oss kraft, att fortsätta kämpa för att Hans ord ska bli känt och mottaget av människor. Hjälps oss i detta arbete, det gäller våra barn och de unga som har rätt att få tillgång till bibeltrogen undervisning och god litteratur. Glöm inte att prenumerera och alla gåvor är lika välkomna. Hjälps oss att göra denna tidskrift känd ibland vänner och bekanta! Tack för troget stöd!

Red

Profetböckerna

(forts.)

JEREMIA

Profeten Jeremia har gett namn åt denna bokrulle som är den längsta i GT.

Profeten Jeremia

I kung Josias trettonde regeringsår (627 f.Kr), när Jeremia ännu var mycket ung, blev han kallad att vara Guds profet. Han var av prästerlig släkt och hans far hette Hilkia men skall inte sammanblandas med den Hilkia som var överstepräst på Jeremias tid. Jeremia var från Anatot som låg ungefär fem kilometer nordost om Jerusalem. Jeremia köpte också en jordegendom där (32:8-16; 37:12) men han verkar ha bott i Jerusalem och förkunnat Guds ord i templet (7:2). Gud nekade honom att gifta sig och skaffa barn eftersom Guds dom skulle drabba den kommande generationen (16:1-4). Han fick också se Guds dom drabba Juda och Jerusalem och folket föras bort i fångenskap. Eftersom hans uppdrag i första hand var att förkunna Guds dom över ett avfallet folk och mana till omvändelse fick han inte många vänner. Bland dem som nämns är Ahikam (26:24), Gedalja, Ahikams son (39:14), nubiern Ebed-Melek (38:7-13; 39:15-18) och Jeremias trogne skrivare Baruk som följde honom till Egypten (36:4-32; 43:6-7). Jeremia medverkade i kung Josias reformation och han sörjde Josias död (2 Krön 35:25). Alla kungarna som kom därefter var fientliga mot Jeremia och under deras tid utsattes Jeremia för en rejäl omgång bestraffningar och förföljelse. Under de 23 åren efter Josias död fram till Jerusalems förstörelse verkar Jeremia ha tillbringat större delen av sin tid antingen gömd eller inspär-rad (20:1-2; 26:8-9; 32:2-3; 33:1; 36:26; 37:12-21; 38:6-13, 28). Det fanns ingen profet som blev utsatt för så många dödshot som Jeremia. Också folket i hans hemstad hatade honom (11:21).

När Jerusalem intogs av den babyloniska armén blev Jeremia respektfullt behandlad av kung Nebukadnessar (39:11-14). Jeremia blev frigiven och fick tillstånd att bo kvar i landet tillsammans med de av folket som lämnats kvar under Gedaljas ledning. Kort därefter blev Gedalja mördad av en av sitt folk. Judarna, som fruktade babyloniernas vedergällning, flydde till Egypten och tog med sig Jeremia mot hans vilja. Det sista vi hör av Jeremia är den profetia om Nebukadnessars kommande härjningar i Egypten som han förkunnar för judarna i Tachpanches i Egypten. Enligt traditionen blev Jeremia där stenad av judarna.

Jeremia har kallats ”den gråtande profeten” eftersom han ofta uttrycker sorg och smärta över sitt folk (4:19; 9:1; 10:19-20; 23:9). Vissheten om att han var kallad av Gud (1:7), en kallelse som Gud sedan ofta bekräftade, gjorde honom dock orädd och frimodig, (15:20,21).

Profetens tid

Den siste av de stora assyriska kungarna, Assurbanipal, dog samma år Jeremia blev kallad, 627 f.Kr. Därefter gick det mäktiga assyriska imperiet otroligt snabbt mot sin undergång. Grundaren av det nybabyloniska riket, Nabopolassar, började regera 626 f.Kr. Han hade tillsammans med sin son Nebukadnessar stora militära framgångar. Babyloniska och mediska styrkor intog Nineve 612 f.Kr. Egypten var ingen vän av Babylonien. Kung Josia blev dödad när han år 609 f.Kr. försökte hindra farao Neko från att tåga norrut för att undsätta assyrierna.

Kung Josias son Joahas, också känd under namnet Sallum, regerade bara tre månader. Farao Neko fängslade honom och förde honom till Egypten (22:11-12) och ersatte honom med Eljakim (Jojakim), en annan av Josias söner som var samarbetsvilligare. Jojakim var fientlig mot Jeremia och vid ett tillfälle skar han av och brände Jeremias bokrulle, bit för bit, allteftersom den blev uppläst för honom (kap 36). Jojakim försökte sedan fångsla både Jeremia och skrivaren Baruk men Herren gömde dem.

Nebukadnessar efterträdde sin far som kung i Babel år 605 f.Kr. Samma år besegrade han den egyptiska armén vid Karkemish. Farao Neko flydde tillbaka till sitt land med spillrorna av sin armé. I härlarna på egyptierna följde den babyloniska armén. Nebukadnessar belägrade Jerusalem och förödmjukade Jojakim. Nebukadnessar plundrade Her-

rens tempel och förde kärlen som användes vid tempeltjänsten till sina avgudatempel. Det var vid detta tillfälle Daniel och hans vänner blev bortförda i fångenskap till Babylonien (Dan 1:1-6). Jojakim gjorde senare uppror mot Nebukadnessar och år 598/597 attackerade Nebukadnessar Jerusalem på nytt. Jojakim dog under assyriernas attack. Han efterträddes av sin son Jojakin som regerade tre månader under belägringen. Jeremia förutsa att Jojakin skulle föras bort i fångenskap (22:24-30), vilket också skedde (24:1). Nebukadnessar insatte i hans ställe hans farbror Mattanja (Sidkia) som kung. Kung Sidkia var en alltigenom opålitlig person. Han sökte ibland Jeremias råd och andra gånger tillät han att Jeremias fiender misshandlade och fängslade honom. Han var inte heller något att lita på för babylonierna. Sidkia gjorde uppror mot kungen i Babel. Babyloniernas vedergällning var hård. År 586 intogs Jerusalem, templet brändes och muren revs. Sidkia blev infångad under ett utbrytningsförsök. Hans barn blev avrättade inför hans ögon och sedan stack man ut ögonen på honom och förde honom fångslad med kopparkedjor till Babel.

Nebukadnessar insatte därefter Gedalja att råda över dem av folket som lämnats kvar i landet. Han blev snart mördad av sina motståndare. Den rest av folket som fanns kvar flydde då till Egypten tvärt emot Jeremias ord.

Profetens budskap

Utifrån Jeremias profetior förstår vi att Josias reformation inte påverkat folket i någon högre grad. Det andliga förfall som kung Manasse orsakat med sina synder var djupt rotat. Ett återkommande tema i Jeremias förkunnelse är Guds dom över det avfallna folket. Profeten bestraffade folket för deras avgudadyrkan som var så grov att den även innefattade offer av barn till avgudarna (7:31). Han förkunnade Juda och Jerusalems undergång på grund av folkets synder. Samtidigt förkunnade Jeremia att undergången inte var oundviklig. Om folket i sanning omvände sig till Herren så skulle detta förhindra det annars oundvikliga straffet (4:1-4).

Jeremia älskade sitt folk och bad för dem fast Herren sagt till honom att han inte skulle göra det. Ändå blev han betraktad som en förrädare, eftersom han dristade sig att profetera mot Juda och Jerusalem. På det

sättet miste Jeremias kollega Uria sitt liv (26:20-23). Men Jeremia kunde inte tyst se på då folket drog förbannelsen över sig på grund av sina synder. De lögnaktiga prästerna och profeterna tog det lätt med att hela folkets skada och sa: ”Allt står väl till, allt står väl till” (Jer 6:14). Jeremia däremot klagade över folkets synder och förutsade den hotande katastrofen, som också drabbade dem.

Men det fanns också kvar några av Guds utvalda mitt bland det hårdnackade släktet. Till deras tröst förkunnade Jeremia att det fanns en gräns för Guds vrede (70 år, 29:10) och han förutsade den kommande räddningen ur den babyloniska fångenskapen. Det evangelium Jeremia förkunnade sträckte sig längre än till detta. Han förkunnade den nytestetamentliga tiden och nådens förbund som Gud skulle upprätta genom Messias (31:31-34). Jeremia förkunnade oftast evangeliet i form av allmänna löften om en andlig frälsning (3:12; 31:3).

Profetior om Kristus

Direkta profetior om Kristus finns i Jeremia 23:6 och 33:15. I Jeremia 23:6 sägs det uttryckligen att den kommande Frälsaren bär namnet HERREN (JHWH).

Bokens äkthet

Kung Jojakim brände Jeremias bokrulle. Men Jeremia framställde en ny bokrulle på Herrens befallning som innehöll alla de profetior som fanns i den förra och till detta lades även andra profetior (36:28, 32; 51:60). Daniel studerade en kopia av bokrullen (Dan 9:2). Detta ställe visar att Jeremias bok från början tillhörde de heliga Skrifterna. Detta erkänner också Jesus och apostlarna (Matt 2:17; Matt 21:13; 1 Kor 1:31; Hebr 8:8). Introduktionerna till citaten i NT visar att boken är författad av Jeremia, att den tillhör Skrifterna, och att Jeremias ord är Guds ord.

Sammanfattning av innehåll

Det är inte så lätt att förstå efter vilken plan innehållet är sammanställt. Profetiorna är inte nedtecknade i kronologisk ordning. Denna indelning kan vi dock göra:

1. Profetens kallelse och hans bestraffande profetior mot Juda och Jerusalem, kap 1-35.

2. Historiska anteckningar om profetens erfarenheter, Jerusalems belägring och fall och de kvarvarande judarnas flykt, kap 36-45.
3. Jeremias profetior om olika hednafolk, kap 46-51.
4. Historiskt tillägg med en detaljerad återgivning av Jerusalems förstörelse och kungahusets öde, kap 52.

KLAGOVISORNA

När Jeremia sörjande blickade ut över ruinerna efter den en gång vackra staden Jerusalem författade han fem klagosånger. Det påminner om den mycket gamla judiska seden att hålla dödsklagan och sjunga klagosånger över en älskad person som gått bort (1 Mos 50:10; 2 Sam 1:17-27; 3:33-35; Jeremias klagosång över kung Josia som 2 Krön 35:25 refererar till finns inte bevarad). Jeremia hade under hela sin långa profetgärning troget tjänat Gud för Sions bästa och nu satt han vid den heliga stadens gravruin och sjöng klagosånger över dess tragiska öde.

Likt många av Psaltarens psalmer är fyra av dessa sånger alfabetiska. Varje kapitel har samma antal verser som det hebreiska alfabetet, 22, och varje vers börjar med olika bokstäver i bokstavsordning. Det tredje kapitlet är indelat i strofer om tre verser i varje och vardera av dessa verser börjar med samma bokstav. Detta kapitel har därför sextiosex verser. Det sista kapitlet har också 22 verser men de är inte ordnade alfabetiskt.

Innehåll

1. Första klagosången: Juda landsflykt och Jerusalems ödeläggelse.
2. Andra klagosången: Herrens straff över folket.
3. Tredje klagosången: De troendes lidande och hopp.
4. Fjärde klagosången: Sions elände och smälek.
5. Femte klagosången: Bön om Herrens hjälp ur djupaste förnedring.

HESEKIEL

Kung Nebukadnessar belägrade och intog Jerusalem år 597 f.Kr. Kung Jojakin och hans familj blev tillsammans med tusentals mäktiga eller

hantverksskickliga personer bortförda till Babel. Prästen Hesekiel, Busis son, var en av dem som vid detta tillfälle fördes bort. I det femte året av sin fångenskap blev han kallad till profet och verkade sedan åtminstone 22 år bland judarna som levde i exil.

Det vi vet om profeten är vad han själv berättar i sin bok. Tillsammans med andra judar i exil bodde han i Tel Abib vid floden Kebar i norra Mesopotamien (motsvarar nuvarande Irak). Han var gift (24:18) och ägde ett hus där (8:1). Han måste ha varit mycket respekterad av judarna som levde i fångenskapen eftersom deras äldste ofta samlades i hans hus (8:1; 14:1; 20:1), men han delade ändå sina medprofeters öde att inte bli trodd (3:7; 33:32). När hans hustru dog fick han Guds befallning att inte klaga eller gråta. Han skulle förklara för judarna att denna sorgliga händelse var ett tecken på Jerusalems kommande förstörelse (24:15-27).

Vi vet inte exakt hur länge Hesekiel verkade. Han daterar de olika profetiorna i sin bok med utgångspunkt från år 597 f. Kr., då de blev bortförda i fångenskap. Den sista dateringen tar oss till det tjugosjunde året, närmare bestämt den 26 april år 570 f. Kr. Det finns en judisk legend som berättar att Hesekiel slutligen blev mördad av en man ur sitt eget folk som han ställt till svars för avgudadyrkan, men det finns ingenting som bekräftar denna legend.

Bokens bakgrund

Judarna som levde i exil höll kontinuerlig kontakt med sina fränder i Juda så länge Jerusalem stod kvar. Från dem fick de veta att de som lämnats kvar i Juda och Jerusalem fridfullt bodde i sina hus och skötte sina affärer. Denna information gjorde att falska profeter trädde fram och beskyllde Jeremia för att vara en förrädare som hade bedragit folket genom att förmana alla att ovillkorligt underkasta sig kung Nebukadnessar (Jer 27:11). Semaja, en av de falska profeterna, hade uppvisat judarna som levde i exil att skriva ett brev till prästerna i Jerusalem och kräva att Jeremia blev satt i stock och halsjärn. Jeremia svarade på detta angrepp med ett brev som innehöll ett kraftfullt budskap (Jer 29). Kort därefter blev Hesekiel kallad att träda upp emot de falska profeterna. Hesekiels första uppgift var att övertyga judarna som levde i exil om att Jerusalem helt visst skulle förstöras som ett oundvikligt straff över fol-

kets otrohet. Detta budskap upprepade han om och om igen, och åskådliggjorde det även med symbolhandlingar (kap 4). Hesekiel mottog den sista uppenbarelsen från Gud angående Jerusalems förstöring samma dag som Nebukadnessar inledde sin attack mot Jerusalem (kap 24).

För att visa att Jerusalems förstöring inte berodde på hednationsernas styrka, utan på Guds rättfärdiga dom, profeterade Hesekiel också mot sju hednafolk och förutsade deras undergång. Efter Jerusalems fall syftade Hesekiels profetior till att stärka tron och hoppet hos judarna i fångenskap. Judarna kunde lätt ha glömt Jerusalem, templet och den rätta gudstjänsten efter templets förstöring. Hesekiel förutsade att judarna skulle återvända och att templet skulle bli återupprättat. I och med detta förebådar han också den kommande nytestamentliga kyrkan och dess härlighet.

Bokens kännetecken

Den dominerande tonen i de två första delarna av boken är tillrättavisning och bestraffning. Men profeten finner också tillfälle att förkunna evangelium. Han predikar Kristus i 17:22-24; 34:11-23; 37:24.

I kapitel 40 inleds en serie syner som tillsammans utgör den längsta och mest detaljerade av de syner från Gud som nedtecknats i Bibeln. Denna syn måste förstås som en profetia om den nytestamentliga kyrkan. Fast Hesekiel i terminologin refererar till Jerusalem och templet och talar om templets återupprättande så kan profetian inte förstås som en vanlig byggnadsbeskrivning. Om profetian förstås som ett bokstavligt löfte till det judiska folket så har uppfyllelsen uteblivit. Faktum är att profetian inte kan gå i uppfyllelse på ett yttre synligt sätt eftersom de mått som anges på staden och templet inte stämmer med vad som är fysiskt möjligt.

Därför har de troende alltid förstått profetian som en bildlig framställning av en kommande andlig verklighet. Luther skriver i sitt förord till Hesekiel: ”Altaret, som beskrivs vara elva alnar högt (en vanlig aln är ca ½ meter men det mått Hesekiel använder är en handsbredd längre), mätte 14 alnar tvärs över toppen, så att prästen, fast han fick använda trappa var tvungen att ha sju alnar långa armar för att nå mitten och frambära offret. Vilken nätt liten präst det måste ha varit som måste ha nått femton eller sjutton rejäla alnars längd eller höjd. Därför kan

Hesekiels byggnad inte förstås som om den syftar på en fysisk byggnad utan likt hjulringarna i den första delen (kap 1) så är byggnaden som beskrivs i slutet ingenting annat än Kristi rike, den heliga kyrkan eller kristenheten på jorden, fram till den sista dagen.”

Svårigheter

Många bibeltolkare anser att Hesekiel är svårast av profetböckerna att tolka. Detta beror delvis på att Hesekiel använder många symbolhandlingar för att framföra sitt budskap. Det som mest förbryllar bibeltolkarna är dock det magnifika bildspråket som Hesekiel ofta använder.

Bokens tredje del har misshandlats av vilseförda bibeltolkare som läst in i boken en betydelse som går tvärt emot vad Skriften i övrigt lär oss. Somliga har använt Luthers uppfattning om bokens syfte för att försöka visa att Hesekiel utlovar en kommande yttre, materiell härlighet för Guds rike här på jorden (kiliasm, millenialism). Idén om ett yttre tusenårigt härlighetsrike här på jorden går helt emot vad Skriften lär och därför är det nödvändigt att avvisa denna falska lära i alla dess former.

Innehåll

1. Profetior om Jerusalems förstöring, kap 1-24, (som också innehåller profetens kallelse i den underbara synen av de fyra väsendena, kap 1, och beskrivning av profetens uppgift, kap 2,3).
2. Profetior mot hednanationerna, kap 25-39, (mot Ammon, Moab och filistéerna, Tyrus, Sidon och Egypten, omväxlande med löften om folkets återkomst från fångenskapen).
3. Profetia om Kristi rikets kommande härlighet, kap 40-48.

Den troende – salig och helgon

Predikan över Matt 5:1-12 på Alla helgons dag

av Egil Edvardsen

Alla helgons dag är en dag som den kristna kyrkan har firat Ända sedan 300-talet. Men vilka är dessa helgon som denna dag påminner oss om? När vi hör ordet ”helgon” tänker vi med en gång på att något katolskt. Är det egentligen en katolsk dag vi firar på Alla helgons dag? Är det alla helgonen i den katolska kyrkan vi tänker på? Denna dag har ingenting med de katolska helgonen att göra. I den lutherska kyrkan är helgonen liktydigt med de troende. Det är det som Paulus och Petrus talar om i början av sina brev, när de hälsar alla de heliga, det vill säga de troende, på varje ort. Paulus skriver t ex i inledningen till 1 Korinterbrevet att han hälsar ”Guds församling i Korint, de som helgats i Kristus Jesus, de kallade och heliga, tillsammans med alla dem som på varje plats där de eller vi bor o.s.v.” (1 Kor 1:2).

Vi ser med andra ord att detta har inget att göra med speciella utvalda människor som efter sin död har blivit kanoniserade av påven i Rom. Helgonen är de troende, ja, de troende är faktiskt de sanna helgonen, för de har helgats, inte av påven, utan av Gud själv. De troende är heliga, inte i sig själva, utan för Kristi skull. De har helgats ”i Kristus Jesus”. Han har renat dem genom sitt blod. Han har gjort dem heliga med sitt oskyldiga lidande och död. Den som tror på Jesus Kristus som sin Frälsare är helig. Han tillhör de heligas samfund. Han är kort och gott ett helgon.

Det är också de troende som Jesus talar om i saligprisningarna i Matt 5:1-12. De troende är inte bara heliga, de är ”saliga” också. Vad betyder det att en kristen är ”salig”? Någon har velat översätta det med ”lycklig”. Men att vara salig är inte detsamma som att vara lycklig eller att uppleva lycka. Lycka är något som är avhängigt av yttre omständigheter. För att vara lycklig bör de yttre omständigheterna vara gynnsamma. Vi kan av och till säga att vi känner oss så lyckliga. Då menar vi att vi har det

gott eller att vi får uppleva något bra. Det betyder inte att allt i livet är perfekt, men vi känner oss lyckliga och tillsynes går allt väl för oss.

Men att vara salig har egentligen inget med detta att göra. En människa kan vara salig även om de yttre omständigheterna är dåliga. Att vara salig är bara avhängigt av en enda sak, nämligen Guds nåd. Den som vet med sig att han äger Guds nåd och förlåtelse, han är salig oavsett hur han annars har det i livet. Den som är salig, han har gjort den glada erfarenheten att Gud för Kristi skull har förlåtit honom alla hans synder.

På samma sätt är det också att vara helig. En kristens helighet består inte i att han helt plötsligt har blivit syndfri. En kristens helighet består i att han genom tron har tillräknats Kristi helighet. Han har fått en vit klädnad, som heter Kristi helighet och rättfärdighet och som övertäcker alla hans synder. En kristen är med andra ord salig och helig, inte på grund av något inom sig själv, utan endast och allenast på grund av Guds nåd. Den katolska kyrkan utnämner människor till helgon som gjort sig förtjänta av det, på det ena eller det andra sättet. I vår tid talar man om att utnämna den döda Moder Teresa till helgon. Säkert gjorde hon mycket gott för dem som hade det besvärligt. Likväl är inte Moder Teresa därigenom salig och helig i Guds ögon, utan endast genom att hon genom tron på Jesus fått sina synder övertäckta. Bara den som fått sina synder förlåtna, är helig och salig för Gud.

Saligprisningarna som inleder bergspredikan, visar att saligheten är ett tillstånd som inte är beroende av det vi vanligtvis förbinder med att ha det bra eller att vara lycklig. De talar ingenting om jordisk lycka. Däremot talar de om människans förhållande till Gud och de talar om det förhållande som den troende lever under mitt i sitt välsignade och "saliga" förhållande till Gud. Låt oss ta dem till oss en efter en och se hur de beskriver detta förhållande.

"Saliga är de som är fattiga i anden, dem tillhör himmelriket."

Detta är den första saligprisningen och Jesus prisar här de som är fattiga i anden. Vad betyder det att vara "fattig i anden"? De fattiga i anden är de troende som vet att de inte har någonting att komma med inför Gud. Det grekiska ordet som används för "fattig" här betyder så fattig att han måste tigga. Det är inte frågan om en fattigdom där man har

litet för litet eller till och med mycket för litet. Här är det tal om en total fattigdom där precis allt fattas.

Alla människor befinner sig i detta tiggartillstånd inför Gud (jfr Rom 3:23), men bara de som är fattiga i anden är medvetna om det. De känner sin egen natur. De förstår att de bara har orenhet. De vet att de med alla sina gärningar inte förtjänar en enda bit av frälsningen. De inser att det hos dem själva inte finns någon värdighet, ingenting som skulle kunna förtjäna Guds nåd. De är verkligen utfattiga. De är som publikanen som Jesus berättade om; han stod nederst vid tempeldörren och slog sig för bröstet och sa: "Gud, var nådig mot mig syndare" (Luk 18:13). Du måste vara nådig mot mig, Gud, annars är jag förtappad, för i mig själv finns det ingenting. Du måste ge mig allt. Jag har bara syndat att komma med." Så talar den som är fattig i anden.

Men den som säger till Gud: "Jag är rik. Jag har många fina gärningar för vilka du bör löna mig. Jag är ingen syndare, i varje fall ingen grov syndare. Egentligen behöver jag inte din nåd" – den som talar så är inte fattig i anden. Han är som fariséén som stod långt fram i templet och påminde Gud om alla de gärningar han hade gjort och tackade Gud för att han inte var som den där publikanen (Luk 18:11).

Jesus säger att de som är fattiga i anden är saliga. Över dem vilar Guds välsignelse och nåd. Och inte ens det, att de vet att de är fattiga, är deras egen förtjänst. Denna kunskap har de fått av Gud. Han har avslöjat deras fattigdom. Så nu bygger de inte på egen rikedom, utan de tigger Gud om nåd. Det är med glädje de i tron tar emot alla de välsignelser och rikedomar som Gud rikligt ger dem. Gud ger dem allting, han håller inte tillbaka något. Gud är inte girig när han ger. Vad ger han då? Jo, han ger himmelriket som evig egendom. Han ger syndernas förlåtelse, evigt liv och salighet. Han ger "rättfärdighet, frid och glädje i den helige Ande" (Rom 14:17). Tala om rikedom! Vad är all världens rikedom mot syndernas förlåtelse, evigt liv och salighet? Vad är all jordens riken mot himmelriket? Därför: "Saliga är de som är fattiga i anden, *dem tillhör himmelriket.*"

Lägg märke till att det här är tal om *nutid*. Jesus talar inte om något som de troende ska få en gång i framtiden, utan om något de äger här och nu. "Den som tror har evigt liv", säger han (Joh 6:47).

”Saliga är de som sörjer, de skall bli tröstade.”

Nästa kännetecken på de troende är att de sörjer, säger Jesus. Men sa vi inte nyss att de troende är glada och frimodiga och att Gud ger dem ”glädje i den helige Ande”? Sorg är väl inte något vi sätter i samband med att vara salig. Likväl säger Jesus här att de som sörjer är saliga. Så är det med alla kristna. De erfar varje dag syndens sorgliga resultat. Och det är inte bara runt omkring sig, i sin omgivning och i världen i övrigt, som de ser allt det elände synden för med sig, de ser det också i sitt eget liv. De ser att de ofta faller i tankar, ord och gärningar. De vet hur skröpligt och ofullkomligt deras liv är. När en kristen ser detta fylls han med sorg. På ett särskilt sätt fylls han av sorg när han ser sitt liv i korsets ljus, i ljuset av Jesu lidande och smärta, i ljuset av hans pina och död.

På grund av allt det som får en kristen att sörja, klagar han inför Gud och ber om befrielse. Han säger till Herren: ”Herre, vänd dig hit och befria mig, fräls mig genom din misskund!” (Ps 6:5). Gud hör de troendes böner och Jesus säger att de som sörjer ska tröstas. När ska de tröstas? Redan här och nu får de en stor tröst av evangeliet. Eftersom det är synden som är huvudorsaken till sorgen, är det bara evangeliet om syndernas förlåtelse som kan ge en sann och äkta tröst för dem som sörjer. Alla som förkunnar Guds ord måste hela tiden trösta de troende med evangeliet. De måste säga som profeten: Herren ”har sänt mig till att förkunna ett glädjebudskap för de arma, till att läka dem som har ett förkrossat hjärtatill att trösta alla som sörjer” (Jes 61:1-2).

Men framför allt får de troende tröst när de en gång tas upp i himmelen. Då ska det inte längre finnas någon synd som kan orsaka sorg hos dem. Då ska alla tårar torkas av och ingen synd ska finnas mer och de ska få en evig tröst (jfr Upp 21:4).

”Saliga är de saktmodiga, ty de skall ärva jorden” (SFB ”ödmjuka”, övers. anm.).

”Saktmodighet” är ett gammalt ord som nyöversatt blir ”tålmodig”. Ett typiskt kännetecken på en kristen är att han lugnt och stilla lägger allt i Guds händer och låter hans vilja ske. Han blir då inte så lätt upprörd även om andra människor skulle göra honom något ont. Den som är tålig och saktmodig, *tål* att lida ont. De är inte ute efter hämnd utan är villiga att förlåta. De har lärt av Jesus, honom som tålde både spott och

hån och som bad för dem som korsfäste honom: ”Fader förlåt dem, ty de vet inte vad de gör.”

Återigen framhäver Jesus värdet av en karaktär och ett uppförande som världen föraktar. I världen är det nämligen så att vi *ska* ge igen när någon förnärmar oss eller orsakar oss något ont. Vi *ska* inte tåla eller förlåta, utan vi ska ge igen och hävda oss. Världsliga människor förakta sådana som är milda och hänsynsfulla; i stället trampar de hänsynslöst på andra för att få det de önskar och ger alltid igen med samma mynt.

Men Jesus säger alltså: ”Saliga är de saktmodiga, ty de ska ärva jorden”. De kristna vet att allt ligger i Herrens händer. De vet att hämnden hör Herren till. De har lärt av sin Frälsare. ”När han blev smädad, smädade han inte igen, och när han led, hotade han inte, utan överlämnade sin sak åt honom som dömer rättvist” (1 Petr 2:23).

Kanske någon blir överraskad när Jesus säger att de troende ska ärva *jorden*. Vi är vana vid att tänka oss att det är *himmelen* som är arvet vi väntar oss. Kanske man kan tänka sig att det är den nya jorden som han ska skapa på den yttersta dagen, som vi läser om i Uppenbarelsebokens 21. kapitel. Men i Psalmen 37 hjälper David oss att förstå vad Jesus menar när han säger att en kristen också ska ärva jorden, denna jorden. Där talar David om att lägga allt i Guds hand och lita på honom. ”Förtrosta på Herren och gör det goda, så skall du få bo i landet,” säger han (Ps 37:3). ”Lägg din väg i Herrens hand, förtrosta på honom, han skall göra det ... Var stilla inför Herren och vänta på honom!” (vers 5,7). Går vi till vers 11 i denna psaltarpsalm, ser vi varifrån Jesus har hämtat sina ord i bergspredikan: ”Men de saktmodiga (SFB ”ödmjuka”, övers. anm.) skall ärva landet och glädja sig över stor frid.” Och i vers 19 säger psalmisten om de troende: ”De skall ej komma på skam i onda tider, i hungerns dagar ska de bli mättade.” Och vers 25: ”... jag har inte sett den rättfärdige övergiven eller hans barn tigga om bröd.” Vad lär vi oss av detta? De saktmodiga är de som lägger allt i Herrens hand och litar på honom. De ska inte komma på skam. Herren ska sörja för dem också här i livet. Psalmisten säger inte att de ska ha överflöd men han säger att de aldrig ska lida nöd.

”Saliga är de som hungrar och törstar efter rättfärdighet, de skall bli mättade.”

Hunger och törst är uttryck för en innerlig önskan om något som man själv saknar. Den troende vet att rättfärdigheten, dvs den rättfärdighet som håller måttet inför Gud, måste han äga fullkomligt. Han vet att Bibeln talar sanning när den säger: ”Ingen rättfärdig finnes, inte en enda” (Rom 3:10). Därför hungrar och törstar de efter rättfärdighet, de har ingen rättfärdighet i sig själva.

”Saliga är de, de skall bli mättade,” säger Jesus. Ja, de troende som i sig själva saknar all rättfärdighet, tillräknas en annans rättfärdighet. Jesus, vilken de tror på, kom nämligen till jorden och uppfyllde all rättfärdighet. Bibeln säger att han var utan synd. Han höll lagen fullkomligt. Han levde ett heligt liv och han gottgjorde för alla våra synder med sitt blod. Därmed skaffade han oss en rättfärdighet som gäller inför Gud. Denna rättfärdighet, Kristi rättfärdighet, tillräknas alla troende. Vi kallar den för *trons* rättfärdighet eftersom det är en rättfärdighet som vi får, inte genom lagens gärningar, utan endast genom tron. Detta skriver Paulus mycket om i sina brev, och han säger på ett ställe i Galaterbrevet: ”Men vi vet att en människa inte blir rättfärdig inför Gud på grund av gärningar som lagen kräver, utan endast genom tron på Kristus Jesus” (Gal 2:16).

Den troende är alltså helig och ren i Guds ögon trots alla de synder som han har begått, eftersom han är klädd i Kristi rättfärdighet. Denna rättfärdighet hungrar och törstar han efter. Han vet att han inte kan leva utan den. Liksom kroppen inte kan leva utan mat och vatten, kan en kristen inte leva utan Kristi rättfärdighet.

”Saliga är de barmhärtiga, de skall få barmhärtighet.”

De fyra första saligprisningarna (vers 3-6) handlar om en kristens förhållande till Gud, medan de övriga tre (vers 7-12) handlar om en kristens förhållande till andra människor. Ett viktigt kännetecken på en kristens förhållande till nästan är att han visar barmhärtighet. Enligt Bibeln kan bara den person visa barmhärtighet som själv har fått erfara barmhärtighet. De troende känner en barmhärtighet som övergår allt förstånd, nämligen Guds barmhärtighet mot syndaren. Gud är en Gud som älskar syndaren. Han har barmhärtighet och medlidande med den som fallit.

Ja, Bibeln säger till och med att Gud är ”god mot de otacksamma och onda” (Luk 6:35).

Vi har lätt att förstå, att det går an att älska och ha medlidande med sina egna vänner. Det är inte svårt. Men Gud älskade dem som gjorde uppror mot honom, dem som fräckt och modigt bröt mot hans heliga vilja. Han älskade sina fiender. En sådan barmhärtighet är det tal om här, en barmhärtighet som på liknande sätt sträcker sig till våra motståndare och fiender. Vi var Guds fiender. Likväl var han barmhärtig mot oss. Ja, han hade ett sådant medlidande med oss att han sände sin egen käre Son till oss för att frälsa oss från alla våra synder (Rom 5:10). Så är också vi skyldiga att visa barmhärtighet mot andra, till och med mot våra fiender.

Den som är barmhärtig ska få barmhärtighet, säger Jesus. Av vem? Självfallet av Gud. Psalmisten säger: ”Som en Far är barmhärtig mot sina barn, så förbarmar sig Herren över dem som fruktar honom” (Ps 103:13).

”Saliga är de renhjärtade, de skall se Gud.”

När Jesus talar om hjärtats renhet, tänker han på det motsatta till hyckleri, lögn och bedrägeri (se Ps 24:4). En hycklare har inte ett rent hjärta utan ett falskt hjärta. Han säger en sak med sin mun och något helt annat i sitt hjärta. Han bekänner Guds ord med munnen, men tror inte på det i sitt hjärta. Ett framträdande kännetecken hos de troende är alltså att hjärta och mun stämmer överens. Det som de bekänner med munnen, tror de också i sitt hjärta. De hycklar inte.

Av naturen är våra hjärtan orena, därför behöver de hela tiden bli renade. Därför ber en kristen hela tiden: ”Skapa i mig, Gud, ett rent hjärta och ge mig på nytt en frimodig ande” (Ps 51:12).

Jesus säger att ”de skall se Gud”. Ja, nu vandrar vi i *tro*. Nu *ser* vi inte. Här på jorden kan vi inte fullt ut gripa om Gud eller förstå hans ord. Men när vi en gång ska bli hämtade härifrån, då ska vi se honom ”ansikte mot ansikte”. ”Nu ser vi gåtfullt, liksom i en spegel” skriver Paulus. ”Nu ser vi en gåtfull spegelbild, men då skall vi se ansikte mot ansikte. Nu förstår jag endast till en del, men då skall jag känna fullkomligt, liksom jag själv har blivit fullkomligt känd (1 Kor 13:12). Då ska det som vi här i livet satt vårt hopp till, bli uppenbart för oss. Då ska vi se klart.

”Saliga är de som skapar frid, de skall kallas Guds barn.”

Ett annat viktigt kännetecken hos en kristen är att de är fridsamma. De är inte ute efter att skapa ofrid, tråtor och strid. Tvärtom, så snart det uppstår ofrid, antingen det är i hemmet, i samhället eller den kristna församlingen, försöker de avvärja den. Guds gärning var att upprätta frid med människorna. ”Frid på jorden” sjöng änglarna (Luk 2:14). Hans gärning var att ta bort fiendskapen mellan honom och dem. Därför sände han sin Son som av profeten kallas ”Fridsfursten” (Jes 9:6).

Kristus upprättade friden på det sättet att han tog bort orsaken till ofriden, nämligen synden som var orsaken till ofriden mellan Gud och människorna. Därför förmanar Bibeln de troende: ”Sträva efter frid med alla” (Hebr 12:14). ”Håll fred med alla människor så långt det är möjligt och beror på er” (Rom 12:18).

På vilket sätt kan en kristen skapa frid? Framför allt genom att förkunna fridsbudskapet, det glada budskapet om honom som skapade frid mellan människorna och Gud. Alla sådana fridsskapare ska kallas Guds barn, säger Jesus. Gud kallar människor sina barn, inte på grund av deras fridsskapande gärningar, utan endast genom tron på Jesus (1 Joh 1:12, Gal 3:26). Men när en kristen arbetar aktivt för att hålla frid med andra människor, är det en frukt av tron på Kristus.

”Saliga är de som blir förföljda för rättfärdighetens skull, dem tillhör himmelriket. Saliga är ni, när människor hånar och förföljer er, ljuger och säger allt ont om er för min skull. Gläd er och jubla, ty er lön är stor i himlen. På samma sätt förföljde man profeterna före er.”

Det sista kännetecknet på en kristen, som Jesus talar om, är att de blir förföljda. Dessa förföljelser kan vara av olika slag. Jesus säger på ett annat ställe till sina lärjungar att de ska bli hatade av världen. Att bli förföljd och hatad är ingen lycklig situation. Därför förstår vi, att vara salig kan inte vara detsamma som att vara lycklig. Människors hat kan visa sig på många olika vis. Oftast kanske det visar sig genom att man inte vill ha med oss att göra. De undviker oss. De utesluter oss från gemenskapen. De ser helst att vi inte visar oss där. De försöker skada oss genom att baktala och ljuga om oss. De gör narr av oss, ler mot oss, skakar huvudet och hånar oss. Eller också går de mer drastiskt tillväga mot de troende. De kan sätta dem i fängelse, tortera dem, ta livet av dem.

Nu påminner Jesus alla troende om att allt detta händer för *hans* skull (vers 11). Det är för *hans* skull de förföljer oss, och *därför* är vi saliga. Vi är saliga när vi lider detta för honom, detta bevisar att vi tillhör honom. Petrus skriver : ”Nej, gläd er ju mer ni delar Kristi lidanden. Då skall ni också jubla och vara glada, när han uppenbarar sig i sin härlighet. Saliga är ni, om ni hånas för Kristi namns skull, ty härlighetens Ande, Guds Ande, vilar över er” (1 Petr 4:13-14).

Därför säger också Jesus att vi ska glädja oss och fröjda oss när detta sker. Människor kan bara hata, håna och bespotta oss därför att vi tillhör Jesus. Vi har en stor lön som väntar oss i himmelen. Detta är inte en lön som vi förtjänat, utan det är en nådelön. När Skriften talar om att de troende ska få evigt liv och den himmelska härligheten som lön, är det alltid en nådelön. Det eviga livet och härligheten hos Gud har Kristus förvärvat med sitt blod och dem får vi av bara nåd. Denna lön har alla troende att vänta och det ska vara vår tröst och vårt hopp när vi lider motgång och svårigheter av olika slag här i världen.

Så beskriver alltså Jesus de troende. I dessa saligprisningar har han visat oss vad som kännetecknar en kristen. För världen är det en ömklig bild Jesus ger av en kristen. Men av sin himmelske Far får alla kristna stor och rik tröst.

Du som tror på Jesus Kristus som din Frälsare från synden är helig och salig, inte i dig själv, utan därför att du har fått Kristi helighet och salighet dig tillräknad genom tron. Om det nu inte alltid syns så mycket av dessa kännetecken hos dig själv, ska du veta att det inte är på grund av dessa kännetecken du är en kristen och kan ha hopp om evigt liv. Hoppet har en mycket fastare och säkrare grundval än något i oss själva. Vårt hopp grundar sig bara på Jesus och hans fullbordade verk på korset. Det kan vi trösta oss med var dag medan vi ser fram emot den lön vi ska få tillsammans med alla helgon av bara nåd i himmelen hos Gud.

Hur ska vi bekänna vår lutherska tro för människor som är påverkade av liberalteologi och postmodernistiskt tänkande?

(Föredrag vid KELKs Europakonferens i Plzen den 9 maj 2003)

av Juhani Viitala

Före postmodernismen fanns modernismen. Den berömde filosofen René Descartes lade grunden till modernismen med sin fokusering på tvivlet. Hans uttalande ”Jag tänker, alltså existerar jag” fick honom att dra slutsatsen att beviset för det tänkande jaget är startpunkten för trosövertygelsen. Det fanns ingen tilltro till en ren uppenbarelse som kommer från Gud. Modernismen hade sina rötter i förnuftet, logiken, vetenskapen och mänsklig förmåga.

Efter modernismen har vi postmodernismen. Postmodernismen utmanar logik och förnuft. Den vägrar att låta sig inordnas i ett snyggt avgränsat system som en ledande postmodern filosof, fransmannen Jacques Derrida, har sagt. En enkel definition av postmodernism skulle kunna vara: Jag känner, alltså existerar jag.

Varför diskuterar vi postmodernism på det här mötet? All Ordets förkunnelse sker i ett sammanhang. Vår Herre Jesus var lyhörd för människorna på sin tid och deras behov. Han byggde en bro till en kvinna vid brunnen i Samaria. Han gick in i byarna och botade människor och förkunnade den goda nyheten om Riket. Aposteln Paulus anpassade sitt tillvägagångssätt för att nå fram till folket i Aten. Han blev allting för alla människor men ändrade aldrig på frälsningsbudskapet, hurdant det kulturella sammanhanget än var. Jag tror det kan vara till hjälp för oss att känna till den kultur som påverkar vår omgivning när vi frimodigt förkunnar evangelium. Jag tror också att vi kan använda denna kunskap för att bygga broar till människor utan att sälja ut evangeliets budskap eller den värdefulla gudstjänsttradition som våra kyrkor så länge

har välsignats med. Om någon tillbringar en längre tid i ett främmande land förväntar vi oss att han lär känna språket och kulturen i det landet. De kristna i ett nytt millennium behöver känna till tankemönstret hos de människor de talar till.

Termen ”postmodernism” kanske inte är så bekant för oss alla. Men vi har hört den av och till under senare år. Vad handlar postmodernismen om? Vare sig vi känner till ordet eller inte, utgör påverkan från denna riktning en stor utmaning för våra församlingar och vårt arbete i kyrkan. Som präster och kristna behöver vi vara medvetna om de rörelser och strömningar som präglar vårt samhälle. Postmodernismen är kanske den viktigaste tankeinriktning som vår kyrka möter idag.

Vad är postmodernism?

Postmodernism är en filosofi, kulturell kraft och social inställning som får många att tro att det inte finns någon objektiv sanning, inget som man kan vara säker på att det är rätt eller fel, inget sätt att någonsin kunna vara säker på någonting. Den enda sanningen är sådant som ger personlig tillfredsställelse och tilltalar ens eget intresse och egen smak.

På sjuttonhundratalet förstördes faktiskt biblisk kristendom i de flesta länder i Europa av upplysningen, som grundar sig på förnuftet. Man trodde att ”människan är alltings måttstock” och att genom tillämpad vetenskap och mänskligt förnuft fanns det inget problem som inte kunde lösas, inget hinder som inte kunde övervinnas, inget mysterium i livet som inte kunde utrönas oberoende av religiösa föreställningar. Som svar på rationalismen kom artonhundratalets romantiska tidsålder där människor flydde in i en fantasivärld som prisade ”dygden” utan klar hänvisning till Bibelns tillförlitliga sanning. Jämte romantiken utvecklades en vetenskaplig materialism, uppfattningen att all historia är ett naturligt spel orsakat av naturens krafter.

Postmodernismen för med sig en ny syn på sanningsfrågan. Olyckligtvis är postmodernismen ingen lösning på rationalismen. Vi kan se hur postmodernerna antaganden påverkar våra församlingar. Under gångna år angreps kyrkan av människor som argumenterade utifrån rationell vetenskap att Bibeln inte är sann. Det var modernism. Idag angrips kyrkan om hon ens gör anspråk på att företräda sanningen. Människor idag fås att tro att det inte är möjligt att påstå att något är absolut sant.

Den person eller grupp som idag påstår sig äga sanningen kommer att stämplas som intolerant mot andra. Idag säger inte folk ”det där är inte sant” utan de säger ofta att det där är din sanning, men det är inte min.

I den postmoderna världen är det helt oacceptabelt att utmana en annan människa och såra hennes känslor. Allt meningsutbyte tar slut när utmaningen vederläggs med orden ”säger vem?” Objektiva fakta och sanningen betyder ingenting för relativisten som tror att dina anspråk på sanningen bara är ”din sanning”. Sanningen är oviktig. De egna känslorna är viktiga. Hur framställer du den objektiva bibliska sanningen för någon som säger: ”Jag tror på Gud. Jag kan inte minnas när jag senast besökte en kristen kyrka. Men min tro har burit mig långt.”

Madonna är exempel på en postmodern person

De flesta av oss har hört och sett popsångerskan Madonna sjunga i TV. Hon är ett av de synliga exemplen på det som kallas postmodernism. Ordet har att göra med förlust av tilltro till den moderna och framtida utvecklingen, och som en följd av det en jakt efter det förgångna och efter andra kulturer som kan ligga till grund för nya värderingar och sätt att leva. En som kommenterade Madonna sa att postmodernism hellre skulle kallas för ”shopping”. Världen och hela historien är en jättelik stormarknad, och du kan bara välja ut vilka ingredienser du vill ha och sätta ihop dem till din egen version av något.

Eftersom det inte finns någon allmängiltig sanning är vi endast människor som fångats av olika subkulturer och olika inbillade världar. Var och en kan helt enkelt plocka vad han vill och skapa sin egen sanning. Det är just vad Madonna har gjort. Fenomenet Madonna kan bara förstås som en logisk utveckling i ett samhälle som har förlorat en uppsättning värderingar och ännu inte funnit någon ersättning för dem.

Ingen som har lämnat det säkra känner Sanningen, utan var och en lever i sin egen inbillade subkultur. Vi skulle kunna beskriva den som en förtvivlad, skrattande tomhet. Någon har kallat det ”nihilism med ett leende”. Det är Madonnas tragedi och vår postmoderna kulturs tragedi.

Madonna presenterar sig som en *rebell* med behov av att om och om igen chockera. Hon protesterar alltid mot alla former av auktoritet, vare

sig det är hennes pappa, kyrkan eller medelklassamhället. Hon beskriver sig som sexuell rebell. Den postmoderna människan är alltid rebellen, alltid anarkisten, som bryter ner tidigare sanningar och säkra fakta och gör om dem. I det postmoderna samhället blir all auktoritet, alla ramar och alla lärosatser som gör anspråk på att vara sanna automatiskt utsatta för åtlöje och förändring.

Madonna älskar alltid det roliga. Hennes musik är dansmusik; den är energisk, livfull. Hon urskuldar allt hon gör med ”Hej, kör hårt, ta inte saker så allvarligt, vi ska ha kul. För den postmoderna människan finns det ingen absolut sanning, så varför skulle du inte göra allt som du har lust med? Skaffa dig en image, ha kul med den, och när den blir tråkig och inte ger dig något längre så skaffa dig en ny.

En radikal individualism är också en del av den postmoderna världen. Du har bara dig själv, din egen lilla värld som du kan se ut ifrån. Du har ingen verklighet där ute där du kan inta samma ståndpunkt som andra människor. Det är kring dig själv och ditt självförverkligande du skapar din image, ditt liv och världen runt omkring dig. Du kan lyckas genom dina egna val och ansträngningar.

Vi ser en del fixeringar i vår postmoderna kultur. Vi är besatta av det fysiska med ständigt intresse för kroppsbyggande, diet, träning och en del ohälsosamma följder som ätstörningar. Det finns också en sexuell besatthet. Den postmoderna världen kretsar kring sexuell attraktion och sexuell makt. Det finns inga gränser när det gäller sex. Allt är tillåtet.

Till slut blir det en identitetsförlust. Postmoderna människor har förlorat sig själva. De är tomma, förlorade, ledsna och ensamma människor. När de har övergett den absoluta sanningen som ger mening åt allt liv har människor blivit vilsna. De driver omkring i ett hav av subkulturella alternativ utan någon fast punkt till vägledning, ingen stadig grund att stå på, ingen grundval att bygga sina liv på. Detta är en generation av lösdrivare. Deras liv är ett liv utan Gud.

Vad har fört fram till postmodernismen?

Vad är det som har fört fram till postmodernismen, till alla de tankeströmningar som vi just nämnt? Många iakttagare påpekar att rationalismen, förnuftet, vetenskapen och teknologin har misslyckats med att få fram den utopi som människor var säkra på skulle komma i början av

1900-talet. Önskedrömmar blev fullständigt krossade av första världskriget och än mer av det andra. På den tiden blev människor vittnen till de hemskaste exempel på ondska som världen någonsin hade skådat. Det århundrade som förde med sig de största mänskliga framstegen har bevittnat de hemskaste exemplen på mänsklig ondska och synd.

Teknologin som lovade lösa alla problem har fört med sig problem som vi bara har börjat att till fullo inse. Luftförorening, förstörelse av naturen, nya farliga sjukdomar, moralisk frihet, aborter, våld, grym kapitalism osv. Därtill känner sig människor mitt under kommunikationsteknologins framsteg mer isolerade från varandra än någonsin tidigare. I en tidsålder där kommunikation är ögonblicklig och alltmer global känner sig människor ensammare än någonsin.

Kyrkan borde på många sätt glädja sig åt att modernismens grunder bryts ner. Bibelkritikens rationalism underminerade på ett fruktansvärt sätt Bibelns auktoritet. Men i den moderna rationalismens ställe möter vi nu allt oftare och intensivare den fråga Pilatus ställde till Kristus: "Vad är sanning?"

Postmoderna människor behöver Gud

En berömd postmodern författare har sagt. "Jag kan inte klara mig själv längre. Jag behöver Gud för att hjälpa mig ge, eftersom jag inte längre tycks vara kapabel att ge; att hjälpa mig vara vänlig, eftersom jag inte längre kan visa vänlighet; att hjälpa mig älska, eftersom det går långt utöver min förmåga att älska."

För denne tänkare måste lösningen på postmodernismen vara att vända åter till Gud. Var annars kan vi finna källan till den absoluta sanningen? Var annars kan vi finna något säkert att hänvisa till? Vem kan annars tala om för oss vad som är sant, vad som är meningen med livet, vem vi är? Om vi bara ser på oss själva går vi förlorade i ett hav av relativism. Men om vi ser på Gud, alltings Skapare, finner vi sanningens klippa, en fast grund för våra liv. Om vi ser på Gud kommer vi att hitta vår plats i denna värld, vi kommer att hitta oss själva. Kosmos är inte tomt – där finns en Gud. Himlarna är inte tysta – Gud har talat. Han har talat sanningens ord, livets ord. De orden kan vi finna i Bibeln.

Gud är inte död. Han lever och har uppenbarat sig i Jesus Kristus. Kristendom är inte en filosofi utformad av människor för att förklara

det okända. Kristendomen är inte ens en religion bland andra religioner. Kristendomen är historisk sanning. I Bibeln har Gud talat ett objektivt ord. I Jesus har Gud kommit in i historien. Det var en veklig händelse i tid och rum.

Postmodernismen handlar om bilder. Kristendomen handlar om verklighet. Guds verklighet. Hans ords verklighet för oss. Verkligheten om hans uppenbarelse i Jesus och uppenbarelsen om hans kärlek till oss. Den postmoderna generationen är en förlorad generation. Vem kan befria den från tomheten i dess inbillningsvärld? Det kan bara Gud. Jesus Kristus är verkligheten själv. Han är lösningen på postmodernismens tomhet.

Kyrkans möjligheter i en postmodern kultur

Klassisk, renlärig kristendom har idag en möjlighet att hävda sig på ett sätt som inte var lika möjligt under den moderna rationalismen. Med modernismens nederlag är den gamla kritiken av kristendomen inte längre lika respekterad som den en gång var. När Sveriges ärkebiskop för en tid sedan sa att han inte tror på jungfrufödelsen blev hans åsikt inte bara prisad i Finlands världsliga media utan faktiskt också kritiserad. För några år sedan, när en högre kritisk teori om Bibeln var en fantastisk ny upptäckt, skulle ärkebiskopen ha vunnit mer sympati för sina ord.

Hur kan kyrkan idag göra anspråk på att ha den absoluta sanningen när världen runt omkring oss mer än någonsin tillbakavisar tanken på att det finns en sådan absolut sanning? Hur kan kyrkan säga till världen att det finns en säker och viss grund för allt i livet när det verkar som om människor vill skapa sina egna sanningar och sin egen grund att stå på? Hur ska kyrkan kunna hävda att det finns något absolut rätt och absolut fel i en kultur där man tror att moral är relativ och bara beror på personliga intressen och behov? Hur talar kyrkan om för människor att de är syndare när de inte längre känner skuld för någonting?

I ljuset av påtryckningarna från postmodernismen kan vi frestas att reagera med förtvivlan. En annan reaktion kan vara att begrava huvudet i sanden och låtsas att det inte är så farligt. Värst av allt är kanske att bara "flyta med strömmen" och försöka anpassa kyrkan till den postmoderna kulturen, att ge "konsumenterna" vad de vill ha, att göra vad som behövs för att "nå framgång". Då skulle vi kunna rättfärdiga vår kapitulation

inför postmodernismen med det fromma påståendet att vi bara ”blivit allt för alla”. Men det finns ett bättre sätt.

I vår nutida miljö där rationalismen ifrågasätts kan kyrkan förkunna evangeliet med ny iver och kraft, för människor söker mer än någonsin efter mening med livet och känsla för vem de är.

Att nå fram med Bibelns undervisning i det postmoderna samhället

Vi ska tänka på några sätt att nå fram till vår postmoderna värld. Hur ska vi predika i en kultur där postmodernismen är förhärskande? Människor av idag kanske inte längre har samma förmåga att ta itu med abstrakta lärosamtal som man hade förr. Vi kan istället få folk att förstå den bibliska läran genom att använda vår Herres liknelser. Jesus var mästare på meningsfulla berättelser. Postmoderna människor älskar att höra nya historier. Vi kan dra nytta av detta genom att hjälpa dem att förstå liknelser.

Människor är väldigt ensamma i den postmoderna världen. Det blir viktigt att vi betonar vikten av kristen vänskap och gemenskap. Församlingen är en varm gemenskap där människor kan finna nära vänner och verklig gemenskap.

Känslan för historia är mer tilltalande än någonsin tidigare för dem som känner sig utan sammanhang och desorienterade av den snabba teknologiska utvecklingen. Vår lutherska kyrka har djupa rötter i den kristna historien. Många andra protestantiska grupper, som baptister, pingstvännen och karismatiska grupper, har inte dessa rötter. Vår kyrka har djup kärlek och respekt för kyrkans historia och historiska praxis och tradition i vårt gudstjänstliv och vår kyrkliga kultur. Dessa historiska krafter behöver betonas och värderas högt.

Det finns en risk när vi försöker evangelisera bland människor som har tagit till sig den postmoderna kulturen. Även om kyrkan bör ha en önskan att nå ut på ett sätt som anknyter till postmodernismen så får vi inte låta postmodernisterna slå sig till ro med sina kulturella förutsättningar. Även om det är på sin plats att vädja till känslor så måste kyrkan arbeta hårt med att få människor att tänka bibliskt. Tonvikten i våra kretsar måste ligga på en förnyelse av katekesstudiet. Vi måste hitta sätt att väcka intresse för Bibeln och katekesen hos människor. Professor

Kuskes katekes för barn och vuxna är ett bra sätt att finna vägen till människors hjärta. Den är en djup och enkel summering av Bibelns huvudsanningar.

En annan stor frestelse för kyrkan är att ändra på läran för att nå ut. En församlings önskan om tillväxt kan fresta den till att ta avstånd från sanningar som är obekväma för ”sökare”. Viljan att bli en större församling kan föra till viktiga ändringar i teologin.

Att vinna lärjungar är idag kyrkans största utmaning och en reell möjlighet. Vi känner mer och mer att noggrann katekesundervisning måste innefatta att en person kommer in i kyrkans ”familj”. Det räcker inte med att sätta någon i ett klassrum i flera timmar. Katekesundervisning behöver bli en del av allt som görs för att en person ska komma till kyrkan. Det är viktigt att delta i gudstjänster och förstå vad som händer i gudstjänsten. Den som är ny och ovan behöver också vänner att gå tillsammans med på vägen in i kyrkans gemenskap.

Kyrkan måste hålla fast vid två nyckelbegrepp: moral och sanning. Förkunnandet av lagen behöver vara mycket klart och rakt på sak. Vi vet att människor genom lagens predikan rörs av den helige Ande så att de erkänner sina synder. Då, och endast då, kan dessa människor ta emot evangeliets mäktiga kraft och tröst. Att förkunna lag och evangelium kräver ett starkt fasthållande vid sanningen och en vilja att inte kompromissa eller tona ner eller mjuka upp sanningen för att behaga människor så att de ska bli ”som vi”.

När vi synar postmodernismens utmaningar måste vi inse att det finns många sätt för oss att nå fram på ett meningsfullt sätt till vår kultur – sätt som inte kompromissar med vårt fasthållande vid bibliska och bekännelsestroga sanningar. Vi kan konstruktivt och uppriktigt dra människor inom evangeliets hörhåll utan att göra avkall på sanningen och utan att bara härma efter vad som verkar fungera för tillfället. Vi måste fortsätta att frimodigt räcka fram evangeliet och hela tiden förbli helt trogna mot Skriften och de lutherska bekännelseskrifterna.

Här följer några punkter för Ordets tjänare som får utgöra detta föredrags avslutning:

1. Ge inte upp läran!

När världen runt omkring oss säger att allt förändras och allt är rela-

tivt, så kommer den oföränderliga sanningens kraft och skönhet att lysa än klarare. Vi kan själva om igen glädja oss åt Guds underbara, fantastiska frälsningsplan och lära också våra församlingar att älska Guds ords läror.

I synnerhet behöver vi ge eftertryck åt sanningen att Kristus är Frälsaren, och ”Hos ingen annan finns frälsningen. Inte heller finns det under himlen något annat namn, som givits åt människor, genom vilket vi blir frälsta” (Apg 4:12). I vår ekumeniska tid måste vi ropa ut detta med särskild glöd. Och för att göra vårt folk berett att tala klartext i sitt liv måste vi mera använda oss av samtal som hjälper dem att tillämpa sanningen i verkliga livet. Vi måste ge våra barn och vuxna rikliga tillfällen att vid våra bibelstudier öva sig att tillämpa. Vi måste lära dem att under samtal grunda alla tankar på Guds klara ord och inte på mänsklig känsla eller intuition. Vi måste bygga upp dem med evangeliet så att de utan att tveka vet att evangeliets sanning inte ska ursäktas utan utropas. Vi förkunnar frimodigt även om vi stämplas som intoleranta och trångsynta när vi förkunnar den objektiva och enda sanningen.

2. Sanning och medkänsla måste följas åt

Elihu försökte förgäves trösta Job. Mycket av det han sa var rätt, men Job brydde sig inte om honom när han avslutat sitt tal. Job blev inte tröstad av en sanning som levererades utan medkänsla. Det är som om Elihu inte hade sagt ett enda ord!

I postmodernismen anses logik och förnuft vara utan värde. Känslorna härskar. Vi vågar inte låta det ändra på vårt innehåll, men vi måste förstå sammanhanget. Om vi misslyckas med att visa inlevelse när vi anstränger oss att förmedla sanningen kan vi förlora tillfället att få dem som är utanför att lyssna. Många människor i den postmoderna världen är cyniska och skeptiska när de har att göra med någon som inte är ute efter att ”få något” av dem. Men äkta kärlek och medkänsla ihop med sanningen är en vacker kombination. Aposteln Paulus kallade den för att ”i kärlek hålla fast vid sanningen” (Ef 4:15).

3. Var snar till att lyssna, sen till att tala

Att vara ”snar till att lyssna och sen till att tala” är viktigt när man har att göra med icke kristna. Vi behöver komma underfund med hur deras

världsbild ser ut. Har vi att göra med en självsäker humanistisk modernist som tror att det bara är den materiella världen som räknas? Då kan vi berätta för honom om den rike dårens tomma liv, och därefter berätta om den sanna rikedomerna i Kristus (Lukas 12). Har vi att göra med en skeptisk, relativistisk postmodernist som tror att det inte finns något att tro på men som ändå sysslar med andliga ting eftersom det är ”inne” att göra det? Vi kan börja med Paulus ord till den tidens ”postmoderna” atenare: ”Jag ser att ni är mycket religiösa!” Paulus ord för ”religiös” har också bibetydelsen ”vidskeplig”. Paulus var artig (du bryr dig i alla fall om andliga ting) men tillrättavisade dem samtidigt (alla andra vägar är villfarelse, endast en väg leder till evigt liv).

De många olika människor med denna postmoderna tidsålders många olika världsbilder vi kommer att träffa ger oss tillfälle att omvärdera vårt ”typiska” sätt att påbörja en framställning av lag och evangelium. Att förstå den typiska frågan vid evangelisation: *”Om du skulle dö ikväll och stå inför Gud och han skulle fråga dig: Varför skulle jag släppa in dig i min himmel?”* kräver mycket bibelkunskap. Frågan är bra och användbar för de människor som fick lite kristen kunskap i ungdomen. De har en grundläggande förståelse för att det finns sådant som himmel och helvete. Men för modernister och postmodernister kan denna fråga vara mycket förvirrande. ”Vilken Gud?” ”Himmel och helvete?” ”När jag dör kommer jag att bli reinkarnerad.” ”Vad menar du med synd?” Vi kommer att behöva all den vishet den helige Ande kan ge oss när vi lyssnar och försöker förstå var vi ska börja med dessa som inte har någon andlig grund i kristen tro.

4. Framhåll för Guds folk och vår värld det sköna i sann mångkultur

Den postmoderna världen hyllar uttrycket mångkultur. Man säger att alla kulturer är lika bra. Men man litar inte på någon annan än den som tillhör ens egen lilla subkultur. Själva den trossats som antas leda till tolerans och öppenhet slutar i själva verket i en kulturdebatt för postmodernt tänkande.

Hur mycket bättre är det då inte att inför Guds folk och världen framhålla den enda mångkulturella institutionen i världen – den heliga kristna kyrkan! De heligas samfund är Kristi levande kropp som består

av själar från ”alla länder och stammar och folk och språk” som i Jesus Kristus har blivit ett enda folk med ett enda språk – Guds frälsande nåds språk. Här är det verkligen inte ”jude eller grek, slav eller fri, man och kvinna. Alla är ni ett i Kristus Jesus. Om ni nu tillhör honom är ni Abrahams avkomlingar, arvingar enligt löftet” (Gal 3:28-29).

5. Gör allt som går att göra för att stärka familjen med Guds Ord

Mycket av postmodernismens hopplöshet, skepticism och cynism härrör från att postmoderna människor har växt upp i hem som inte är trygga. De blev ofta övergivna av sina föräldrar.

Lär kristna hem att ha familjeandakter och egna bibelstudier. Lär dem att TV inte är en bra lärare i moral och värderingar.

Förbered Guds folk för kristna äktenskap och för att ge barnen en kristen fostran. Lär dem hur de som äkta par ska läsa Ordet tillsammans och hur de ska samla familjen kring Ordet. Anden kommer inte in i våra hem vid sidan av Ordet.

6. Kom ihåg att ditt arbete aldrig är förgäves

Satan är full av raseri mot Gud och hans folk. Han vet att hans tid är kort. Men vi vet något annat som är mycket viktigare. I Skriften har vi sett hur striden slutar. Det blir en ärorik seger för Kristus och hans kyrka. Aposteln Paulus sa till korintierna: ”Var därför fasta och orubbliga, mina älskade bröder, och arbeta alltid hängivet för Herren, eftersom ni vet att ert arbete i Herren inte är förgäves” (1 Kor 15:58). Vi låter inte en föränderlig kulturs vindar med alla dess utmaningar mot Ordets tjänare göra oss förskräckta eller missmodiga. Vi har full tillförsikt till Herrens löfte att vara med oss genom sina gåvor Ord och sakrament.

För osäkra människor framhåller vi det säkra att Herren är med oss i Ord och sakrament. För dem som är fulla av tvivel framhåller vi den säkra och vissa sanningen i Guds ord. För dem som är ängsliga och bekymrade framhåller vi trösten i Guds förlåtelse i Kristus, vår Herre. För dem som känner hopplöshet framhåller vi det livgivande hoppet om evigt liv genom vår Herres död och uppståndelse. För dem som finner livet meningslöst eller är osäkra hur de ska finna mening kan vi förkunna evangeliets sanning som ger ett meningsfullt liv nu och i all evighet.

Ja, de utmaningar som postmodernismen ställer oss inför är stora,

men det är även möjligheterna. Hur gott är det då inte att veta med full visshet att Herren, som har varit med oss och så rikt välsignat oss i gångna år vill fortsätta att göra det också i fortsättningen.

Källor:

Cultural Challenges Confronting Contemporary Ministry av Paul Kelm, pastor, WELS.

Madonna: Icon of Postmodernity av Jock McGregor.

Meeting the needs of the 21st Century Family. Raising Spiritually Mature Adults in a Postmodern World av Richard Gurgel, prof., WELS.

Not Ashamed of the Gospel in a Postmodern Age av Steven C. Degner, pastor, WELS.

Postmodernism av Al Berry, Dr, LCMS.

Litteratur

Ett utvalt släkte. Väckelse och sekularisering

Evangeliska Fosterlandsstiftelsen 1856-1910

Stefan Gelfgren

Artos & Norma förlag 2003

262 sidor inklusive en sammanfattning på engelska och litteraturförteckning och noter.

Enligt bokens inledning är syftet dels att studera EFS utifrån ett idéhistoriskt perspektiv, dels att studera religionens förändrade ställning under andra halvan av 1800-talet fram till 1910. Studien behandlar inte teologi och den läromässiga förändringen utan samtidigt påverkan och i viss mån EFS påverkan på samtiden.

Gelfgren ger en annan definition av begreppet ”sekularisering” än den vanliga. Sekularisering betyder vedertaget att religionen förlorar i betydelse i samhället och att rationalitet och modernisering tränger undan det religiösa, det irrationella. Här ges begreppet en mer omfattande betydelse: för det första avses processen att kyrkan förlorade sin roll som övergripande institution för områden som sjukvård, utbildning och det moderna samhällets välfärd. För det andra avses den politiska process som innebar den moderna statens byråkrati och övergången från småskalighet till den storsakliga produktionen. Kyrkan förlorar därmed i betydelse eftersom den var mera knuten till lokalsamhällets maktstruktur. För det tredje avses modernitetens krav på separation mellan den religiösa sfären och den övriga världen.

EFS bildades 1856 och klargjorde tydligt redan från början sin lojalitet mot kyrkan och prästerskapet. Under de första femtio åren hade man t ex inga predikanter utan de kringresande ”kolportörerna” var i första hand bokspridare och skriftförsäljare. Det var män som hade vikt stora delar av sitt liv till detta kringresande. Genom sin kristna övertygelse och inre kallelse ville de på detta sätt vara Guds vittnen. De skulle tjäna som prästernas hjälpredor och inte överskrida sina befogenheter. Några pastorer gör dock vissa anmärkningar mot dessa kringresande

kolportörer, nämligen ”att kolportören lätt utsätts för frestelse att träda i prästens ställe, och att den allmänna gudstjänsten icke skattas så högt som den förtjänar” (s 159). Under senare delen av 1800-talet beskars prästernas makt alltmer, då den sekulära staten övertog uppgifter som tidigare hade legat inom kyrkans verksamhetsområde. Prästens roll försköts alltmer till det religiösa området och just mot denna roll kom kolportörens verksamhet att rikta en ”allvarlig stöt” (s 160). Kolportören var vanligtvis en enkel man ur folket, jordbrukare eller hantverkare, och detta bidrog också till att den kyrkliga auktoriteten uppfattades på ett nytt sätt, i synnerhet när kolportören upphöjde sig själv och började predika.

I samband med den s k försoningsstriden på 1870-talet tvingades EFS styrelse att göra en kontroll av kolportörernas inställning i frågan. Detta kan säga oss en del om hur viktig deras roll var. Året före hade 102 kolportörer intyg från styrelsen. Efterföljande år var endast 86 kvar. Försoningsstriden innebar samtidigt att den kyrkovänliga falangen vann gehör inom samfundet. Kolportörens roll som lekman betonades av styrelsen och det inskräptes att deras roll var under prästerskapet. Nämnas kan att de s k waldenströmarna hade en friare syn på kyrkotillhörighet.

Vid denna tid var det emellertid inte endast interna hot som gjorde sig gällande. Den religiösa ortodoxin (i detta fall statskyrkan) ifrågasattes alltmer och allt djärvare. Fienden till den ortodoxa kristendomen kom inte längre endast från de ”egna leden” utan från rationalismen, som ifrågasatte de fundamentala kristendomssanningarna. 1878 skriver man i EFS årsberättelse om de farhågor som man hyste inför det nya hotet. Man konstaterar att anfallen mot den protestantiska kristendomens sanningar blir allt djärvare och oförsyntare. Dessa anfall sker i förnuftets, i naturforskningens och de materiella framstegens missbrukade namn. Och man förutspår att detta kommer att leda till ”Ett lössläpande av alla lustar och begär; ett ringaktande av alla samhällsband, äktenskapets, familjens, lydnadens, vörnadens; en ökad trolöshet i alla förbindelser, så att snart ingen mera kan lite på den andres ord, äro några, ehuru visst icke alla följderna av detta förakt av Gud och Hans ord” (s 100).

Under 1800-talets sista decennier kom också arbetarrörelsen. Dess materialistiska världsåskådning spreds till allt bredare folklager. Debat-

ten om världen, tillvaron och livsvillkoren luckrade upp den enhetliga kyrkliga ortodoxin. Radikala skönlitterära författare med stort inflytande bidrog också till denna process. I denna nya situation gjorde EFS gemensam sak med baptister, metodister och övriga frikyrkliga rörelser, sådana som tidigare hade betraktats med stor skepsis och avståndstagande.

I detta sammanhang börjar begreppet ekumenik att komma in och Gelfgren anser det som ett framsteg för kristenheten. Denna drabbning mellan kristenheten och sekularister, som klingar av alltmer vid sekelskiftet, innebär enligt Gelfgren att den religiösa situationen i grunden förändrats. ”I ett samhälle där flera trosinriktningar strider om tolkningsföreträdet försvagas både kyrkans och dess motståndares position (s 103).

Ett utvalt släkte är en doktorsavhandling och som sådan kan den givetvis inte räkna med värden som ligger djupare än det med mänskligt mått mätbara. Bakgrunden till EFS bildande är övertygelsen att Bibeln har ett budskap till varje människa och att kyrkan med all sin auktoritet inte förmådde utföra det uppdrag hon var kallad till. I den första paragrafen av Stiftelsens stadgar står det: ”Stiftelsens uppgift är, att till ändamålsenligare och mera ordnat användande af de många frivilliga krafter ... öppna tillfälle för en och hvar att med personlig verksamhet, skrifter, böcker, årliga eller tillfälliga gåfvor ... lemna sitt bidrag till vinnande af det åsyftade ändamålet: Christi rikes tillväxt ibland Christna bekännare” (s 57). I botten låg ett missnöje med den statskontrollerade kyrkan, missnöje med prästerskap och deras själavård, men ett utträde ur kyrkan var otänkbart vid denna tid. Det är ingen överdrift att säga att kyrkofrågan aldrig klarades ut inom EFS och för många inom EFS och väckelserörelserna i stort har kyrkofrågan utgjort ett trauma långt in på 1900-talet.

Det fordras inte så stort mått av fantasi till att förstå att de kolportörer som gjorde långa resor, ofta under besvärliga förhållanden och med liten eller ingen lön, gjorde det av andra skäl än att få folk att gå i kyrkan. Lägg därtill att de ofta utsattes för den skönlitterära världens hån och betraktades som udda (s 161) och utsattes för prästerskapets oförsonliga inställning, som t ex när man i prästmöteshandlingar kritiserade både kolportörer och deras uppdragsgivare: ”Vådorna av ett sådant kol-

portörsväsande, bedrivet av råa och okunniga personer, utskickade från sällskaper vilkas syften äro höljda i mörker, eller endast kunna skådas i det tvetydiga ljus, som dessa emissarier sprida deröfver, ansågos ligga för så öppen dag, att Prest-Sällskapet ... åtnöjde sig med att uttala sitt ogillande af det sätt, hvarpå det i allmänhet bedrifves ..." (s 139). Man fortsatte med sin kritik och 1897 kan en lätt irritation märkas över att kolportörerna blev väl mottagna: "... De kunna lätt frestas att låta sin verksamhet träda istället för prestens, under det att den bör allenast vara en hjälp för denna, eller att tycka sig något vara, då de under sitt kringresande öfverallt mottagas med öppna armar och icke stanna länge på var ort ..." (s 159).

Gelfgren menar också att EFS under sin fortsatta historia kom att alltmer denominaliseras, d v s uppträda som ett kyrkosamfund inom Svenska kyrkan. Här finns det utrymme för frågan: om denna denominalisering sammanföll med tidpunkten för den största tillväxten inom EFS och övriga väckelserörelser, kan det finnas ett samband här? Längre fram kom pendeln att svänga tillbaka. Idag betonar man från ledande håll inom EFS att man utgör en naturlig del av Svenska kyrkan och har i stort assimilerats av kyrkoorganisationen. Sekulariseringen till trots kom Svenska kyrkan att fungera som statskyrka i ytterligare hundra år och låter sig ännu idag styras av samma politiska partier som samhället.

Samtidigt som EFS påverkades av sekulariseringen blev man en del av sekulariseringen, menar Gelfgren. Det påståendet kan äga sin riktighet, men insåg man i tid sin uppgift och översatte den till sin samtid? Kan det rentav vara så att sekulariseringen påbörjade sitt verk före bildandet av EFS och bestod mer i den påverkan som statskyrkan utövade? Då kanske sekulariseringen påverkat EFS redan före dess formella bildande? Finns det verkligen en automatik i att religionen måste förändras därför att samhället gör det? Har inte människor idag samma grundläggande behov av förlåtelse, trygghet, kärlek, omsorg och hopp som vid 1800-talets mitt? Är inte människan densamma, även om hon kan flyga till månen eller driva kärnkraftverk och göra hjärttransplantationer? Det är inte säkert att ett ökat utbud av fritidsaktiviteter är orsak till böhusens förfall; det finns säkert djupare orsaker till att den tidigare så livaktiga väckelserörelsen idag för en tynande tillvaro.

Den dolde artisten

Om darwinism, skapelsetro, mening och slump

Holsten Fagerberg, Carl Reinhold Bråkenhielm, René Kieffer,

Stig Olsson och Mikael Stenmark

Norma bokförlag 2003.

256 sidor

Det är forskare inom olika områden som med denna bok vill åstadkomma en dialog mellan dem som ser jorden och livet som resultat av en utvecklingsprocess och dem som förespråkar den bibliska skapelsetanken. Boken innehåller en rad uppsatser som på olika sätt vill föra dialog med motståndaren och sänka det uppskruvade tonläget i debatten.

Från nytta till slump är överskriften på ett inledande kapitel skrivet av Holsten Fagerberg som är professor i etik. Han behandlar bland annat Darwins tanke om den starkares överlevnad och den svagares, d v s flertalets, undergång. Med andra ord har vi här ”det naturliga urvalet” som en förklaringsmodell för ett ständigt framåtskridande, utveckling. ”Nytta” i det sammanhanget betydde främst anpassning till rådande förhållanden, varvid den bäst anpassade överlevde. Nyttan kunde så småningom ersättas av slumpen (s 30). Fagerberg menar att Darwin med sin *Om arternas uppkomst* 1859 gav en dödsstöt till äldre teologiska föreställningar om livets och arternas uppkomst (s 43).

Å andra sidan skulle Darwin kunna tänkas gå de skapelsetrognas till mötes när han säger: ”Det finns en storslagenhet i denna syn, att livet med alla sina mångtydiga yttringar ursprungligen har bildats av Skaparen i endast några få former eller en enda och att medan denna planet har fortsatt att kretsa runt i enlighet med gravitationens orubbliga lag, från en så enkel begynnelse ändlösa rader av de skönaste och underbaraste former har utvecklats och alltjämt utvecklas” (s 69).

Mikael Stenmark, som är docent i religionsfilosofi, kommer in på problemet människan och hennes skapelse. ”Men många kristna (och naturligtvis också judar och muslimer) tror att universum är skapat av Gud och att Gud hade för avsikt att skapa varelser till sin avbild och det därför finns en mening och ett syfte med universum och med mänskligt liv. Så här verkar det som om det finns en klar konflikt mellan vetenskap och religion” (s 136).

Den evolutionist som kan tänka sig en Gud som bakgrund och upphov till liv måste binda honom till de naturlagar som finns. Därför är skapelsen ett okontrollerbart fenomen för den guden, eftersom han inte kunde veta på förhand vart evolutionen skulle leda. Denne handikappade gud hade ingen förmåga att ingripa eftersom det var starkare lagar som tagit hand om rodret. Stenmark säger: "Utvecklingen kan vara en del av Guds plan för skapelsen, även om det inte fanns någon särskild plan att skapa människor på denna jord". Och han tillägger: "denna kristendomstolkning kanske inte är den klassiska kyrkolärans. Men det är en naturlig justering av den antropocentriska tendens, som var naturlig i den förmoderna kristendomen, men som nu inte längre är trovärdig mot bakgrund av vår nuvarande kunskap om universum" (s 162).

Agronomie doktor Stig Olsson skriver naturligtvis utifrån naturvetenskapligt perspektiv. Han gör bl a följande reflektion: "Några av de första levande cellerna har gått i arv till oss som lever idag. Om liv är en universell princip spelar i detta sammanhang ingen roll. Det liv vi möter är en lokal angelägenhet; en historia som påbörjades på vår planet för cirka 3500-3800 miljoner år sedan. Detta liv kan vi känna igen" (s 187). Här tycks inte råda någon osäkerhet. När det däremot blir fråga om själva livets uppkomst insmyger sig ett visst mått av ovisshet. "För det första vet vi inget säkert om den omgivning, där förstadiet till liv utspelades. Var det på havsbotten, nära mynningen till heta svavelrika källor eller var det sprickor i berget, där vatten sipprar fram eller kanske på ytan av små vattendroppar i en envis dimma?" (s 188). Livsprocessen är komplicerad och "även om vi inte har en aning om hur det gick till, måste det likväl fastslås, att sannolikheten för att det som inträffade, vad det nu var, skulle inträffa, var precis lagom stor för att ombesörja att det som inträffade faktiskt också gjorde det" (s 191).

Carl Reinhold Bråkenhielm diskuterar gudsbilden i kapitlet "Slumpens teologiska relevans" Han säger: "Det leder in på ett annat och livligt omdiskuterat område i modern teologi, d v s frågan om den traditionella kristna gudsbilden kan behöva modifieras i ljuset av bland annat evolutionsläran. ... Den klassiska, teistiska gudsbilden är inte förenlig med de data som evolutionsteorin bygger på" (s 168).

Läsaren gör här sin egen reflektion: denna bok tillför inget nytt, debatten kommer inte att avta eller tystas av en bok som denna. Den

kristna "gudsbilden" formas inte i ljuset av evolutionstanken. Den Gud som den kristna människan tror på och tillber behöver inte 3500 miljoner av ovisshet för att se vilken varelse han blev upphov till. Det visste han i det ögonblick han beslutade om denna förunderliga akt. "Låt oss göra människan till vår avbild." Så kunde inte den evolutionistiske guden säga som till sin hjälp behöver flera miljarder år för sin skapel-seakt.

Debatten mellan evolutionstanken och den bibliska skapelsetanken kommer att fortsätta. Det är uppfriskande att höra att den traditionella gudsbilden är oförenlig med evolutionstanken; det är helt rätt. En kompromiss leder alltid fel och framför allt bort från den "ögonvitnesskildring" som Bibeln ger. Darwinismen är ingenting annat än en ism ibland andra och som sådan ska den också bedömas och utforskas. Den som tror på Bibelns Gud bekänner sig till en Gud som har kontroll och ett syfte med sin skapelse och som uppehåller den. För trons människa är det inte "den dolde artisten", som gömmer sig bakom årmiljoners osäker och slumpartad utveckling, som avgör frågorna varifrån och varthän, utan den uppenbarade Gudens vilja i den Heliga Skrift.

AS

Den stora floden

av Carl Lawrenz

Grundligt och upplysande presenterar prof Lawrenz vad Bibeln lär om floden som Gud sände.

Pris: 50 kr

**Biblicums förlag, c/o Adriansson,
Släntvägen 10, 331 35 Värnamo
Tel 0370-182 17. E-post: in.adriansson@telia.com**

Utblick över samtiden

”Fädernas kyrka” knakar i fogarna

Höstens hetaste fråga på det kyrkliga området är utan tvekan bildandet av Missionsprovinsen (MP). Den 6 september 2003 blev så dagen då Svenska kyrkan trädde in i en ny fas, den dag då en stiftsliknande provins började ta form. I samband med bildandet påbörjades nominering till MP:s biskopsval den 6 december.

Vid uppropet den 6 september undertecknades dokumentet av ett hundratal präster och lekmän. Hur många stöder då Missionsprovinsen inom Svenska Kyrkan? Frågan är inte helt lätt att besvara; från tre-fyrahundra upp till trettiotusen har nämnts. Biskop emeritus Bertil Gärtner, har inte kommit så långt att han ger sitt stöd till MP. Av ålder eller andra bevakelsegrunder sackar han efter och fortsätter sina samtal med ärkebiskop Hammar. Hos inomkyrkliga rörelser ser man heller inget helhjärtat stöd förutom möjligen hos Missionssällskapet Bibeltrogna Vänner (MBV). Historiskt sett har MBV dock aldrig tagit något steg ut från statskyrkan utan har nöjt sig med att i ord protestera mot avfallet. När Hässleholms Missionsförening, som står MBV nära, firade 100 år 1960, skrev man i sin minnesskrift följande: ”Ty fortsattes och fullbordades Svenska Kyrkans avfall från Guds Ord, kommer ju tydligen den dag, då en evangelisk-luthersk av staten oberoende kyrka blir det enda alternativet för envar kristen, som vill lyda ordet”. Av sådana uttalanden ser vi att det har funnits människor som rannsakat Skriften. Var finns sådana idag?

Frågan om MP engagerar och berör många. En utanförstående betraktare är hänvisad till de tidningar som tar upp frågan. Vi har valt tre: *Kyrkans Tidning*, Kyrkliga förbundets tidning *Kyrka och Folk* och *Göteborgs Stifts-Tidning*.

Kyrkans Tidning

Från detta håll ställer man sig helt kallsinnig till projektet. Ärkebiskop Hammar säger i *Kyrkans Tidning*: ”Om Missionsprovinsen börjar viga egna biskopar i december är de inte längre en del av Svenska kyrkan.

Missionsprovinsens präster kan inte längre vara präster i Svenska kyrkan.” Och på frågan om de kan kvarstå som präster i Svenska Kyrkan svarar Hammar: ”Nej det är ju helt otänkbart. Då får man välja sida. Däremot kan man ju inte hindra lekfolk från att ha dubbla lojaliteter. Men om de går till vigning så är vårt regelsystem väldigt tydligt. Då har man bildat en egen kyrka.” (Dagliga nyheter i *Kyrkans Tidning*, 8/9 2003)

Svenska Kyrkan har i Hammar en ärkebiskop som saknar motstycke i svensk kyrkohistoria. I ena stunden är han emot alla försök att ge ett uns av utrymme till de präster som vill hålla fast vid Bibeln och bekännelsen för att i nästa stund vara en av de första gratulanterna till den öppet homosexuelle anglikanske biskopen Gene Robinson, när han i slutet av oktober vigdes till den nionde biskopen av episkopalkyrkan i New Hampshire, USA (*Kyrkans Tidning* 45/2003).

Att ens föra samtal med Hammar i andliga frågor är dömt att mislyckats. Han har en annan ande. Han är öppet ogudaktig och lik den ovän som om natten kom och sådde ogräs bland vetet, ja, han är än värre. Han gör det mitt på ljusan dag. Den Heliga Skrift är inget rättesnöre för honom utan han negligerar dess sanningar på punkt efter punkt. Bibeln talar ofta om att man skall skilja falska läror och lärare ifrån sig, genom att hålla dem borta från församlingen eller, om de redan fått ett fast fäste i församlingen, själv hålla sig därifrån, ”vända sig ifrån dem” (Apg 19:9, Rom 16:17). När en stor folkkyrka som Svenska kyrkan tolererar falsk lära inom sig, blir frågan om en rätt separation och en rätt gemenskap akut för dem som alltjämt vill hålla fast vid allt Guds ord.

Kyrka och Folk

Kyrka och Folk (KoF) har i Fredrik Sidenvall och Per Anders Grunnan redaktör och redaktionssekreterare i samstämmighet. Bägge strider för Guds Ord och för att det skall bevaras rent och klart. Man finner i KoF ett varmt engagemang för MP och dess framväxt. Med energi vill KoF ge en rätt undervisning till sina läsare och visa bort från felaktiga traditioner och föreställningar. Detta sker i likhet med den kamp för sanningen som länge förts i denna tidskrift *Biblicum*. I KoF nr 4/1973 kunde man t ex läsa följande intressanta dialog:

Ernst: Säger Bibeln oss något om de olika samfundet?

Pastorn: Den talar om för oss hur de olika uppdelningarna inom kyrkan uppstått. »Jag förmanar eder, mina bröder, att hava akt på dem som vålla tvedräkt och kunna bliva eder till fall, i strid med den lära, som I haven inhämtat; dragen eder ifrån dem» (Rom. 16:17). Jesus befäller dem som tror på Honom: »... lärande dem att hålla *allt* vad jag har befallt eder» (Matt. 28:20). Paulus skriver till Timoteus: »Jag bjuder dig, nu såsom när jag for åstad till Macedonien, att stanna kvar i Efesus och där förmana somliga *att icke förkunna främmande läror*» (1 Tim. 1:3), och han tillägger i samma brev: »Så skall du undervisa och förmana. Om någon förkunnar främmande läror och icke håller sig till sunda ord – vår Herres, Jesu Kristi, ord – och till den lära, som hör gudsfruktan till, då är han förblindad av högmod, och detta fastän han intet förstår, utan är såsom från vettet i sitt begär efter disputerande och ordstrider, vilka vålla avund, kiv, smädelser, ondskefulla misstankar och ständiga tvister mellan människor, som äro fördärvade i sitt sinne och hava tappat bort sanningen, människor, som mena, att gudsfruktan är ett medel till vinning. Drag dig ifrån sådana» (1 Tim. 6:2-5).

Heinz: Det är hårda ord!

Pastorn: Ja, det är det, men det är Gud själv som talar så! Herren vill inte, att någon skall lära något annat än vad Han själv lär. Ty Han vet mycket väl, att alla religiösa läror, som inte stämmer överens med Bibeln, är lögner, som djävulen själv med spetsfundighet har tänkt ut, för att få människor bort från tron på Frälsaren så att de går förlorade. Gud vill att de kristna alltid skall upptäcka villfarelserna i religiösa uppfattningar och dra sig ifrån dem, som företräder sådana villoläror.

Likheten med denna tidskrift har dock ett avgörande undantag, då en egendomlighet infinner sig i detta sammanhang. Grupper som vill vara bibel- och bekännelseetrogna står för sin bekännelse så länge Bibelns lära om församlingen tillämpas på andra organisationer än den egna. Men så snart Svenska kyrkan förs på tal, sviker man sin egen bekännelse i detta stycke och undervisar falskt. Så kan t ex *KoF* på en och samma gång hävda att man måste undfly ett samfund som tillåter falsk lära inom

sig och uppmana människor att stå kvar i ett sådant samfund (Svenska kyrkan). När Skriften säger ”Drag er ifrån”, så kommer detta att betyda ”stanna kvar”. När Skriften säger att ingen främmande lära får förekomma i kyrkan, så låter man det betyda att den *får* förekomma, så länge också en rätt förkunnelse får göra sin stämma hörd. När Skriften säger ”Tag er till vara för falska profeter”, så får det betyda att vi skall lyssna till dem, ”tills de driver ut oss”. Men falska lärare är ju måna om så många åhörare som möjligt! De driver numera vanligen inte ut någon, så länge han inte kräver att den falska läran inte alls får förekomma i kyrkan. Men från detta håll begärs bara ett *modus vivendi*, d v s att man *också* får utrymme i kyrkan, att sanningen *också* får förkunnas i kyrkan. Tänk att något så obibliskt kunnat få gehör i sådana kretsar!

Tanken med MP är enligt *KoF* att vara en del av Svenska kyrkan, och den stora frågan som får mycket utrymme är: hur ska vi få en rätt vigning till våra blivande präster? Frågan är dock av underordnad betydelse, eftersom Bibeln och bekännelsen ger alla rättigheter till den församling som är samlad i hans namn. Vigningen kan prästen vara utan men inte kallelsen från församlingen att förkunna ordet och förvalta sakramenten.

Missourisynodens grundare C F W Walther skriver i ett brev till sin bror 1840, strax efter ankomsten till Amerika: ”Är våra församlingar häröver kristet-lutherska eller är vi pöbelhopar? Har de makt att kalla och att bannlysa. Är vi präster eller inte. Är våra kallelser giltiga? Behöver vi kalla hit präster från Tyskland för att vi ska få en rätt vigning? Kan vi här bli gudomligt kallade, sedan vi frånträtt vår kallelse i Tyskland?” Genom ett grundligt studium av Bibeln och Luthers skrifter blev Walther fri från sitt tvivel och skrev sin bok *Kirche und Amt*.

Göteborgs Stifts-Tidning

I den ansedda tidningen *Göteborgs Stifts-Tidning* möter ett märkligt förhållande till MP. Å ena sidan är redaktören och ansvarige utgivaren Pekka Heikkinen odelat positiv, och vurmar *för* Missionsprovinsen. Å andra sidan för Fredrik Fernbom i samma tidning en kamp *mot* MP. Tillvägagångssättet ter sig nästan komiskt när man i ena spalten läser om fördelarna med provinsen av Heikkinen, och i spalten till höger hur Fernbom ser farorna med en Missionsprovins. Inom redaktionen råder således det omvända ”Bill och Bull”-förhållandet när man uttalar sig

om MP. Nu är det ju inte världsliga saker man tar upp i denna tidning. Där kan man ha olika uppfattningar. Frågan är mycket allvarligare: den gäller Guds Ord och dess anvisningar om hur man skall ställa sig till en kyrka som har lämnat Bibeln och Bekännelsen.

När samma tidning i nr 38/2003 tar in Bo Branders artikel "Är Kristus delad", så förstår man att avsikten är att få balans i debatten om MP. Bo Brander börjar med att säga: "Det hör till reformationens följdverkningar att förståelsen för Kyrkan som Kristi kropp bleknade bort. Kyrkan blev en institution där ordet skulle förkunnas rent och klart och sakramenten rätt förvaltas." Tragiken för Brander är att Luther lämnade den romerska kyrkan när han den 10 december 1520 brände den påvliga bullan och den kanoniska lagen. Han kastade påvens bulla på elden med orden: "Därför att du bedrivit Herrens Helige, så skall den eviga elden bedröva dig." Vid en föreläsning följande dag sa Luther till sina åhörare: "Om ni inte helhjärtat förklarar er lösta från påvens rike, så kan ni inte bli saliga." Hade Luther stannat kvar hade vi med stor säkerhet inte fått höra att vi förklaras rättfärdiga på grund av vad Kristus har gjort. Och inte heller att vår frälsning och salighet *allena* vilar på vad Kristus utförde och fullbordade på Golgata kors.

Vad Brander gör är att han blandar ihop den synliga och osynliga kyrkan. Bibeln lär att församlingen blott består av troende och de kallas *Kristi kropp* "... så är vi, som är många, en kropp i Kristus, men var för sig är vi varandras lemmar" (Rom. 12:5). "Eftersom det är ett bröd, är vi som är många en kropp, ty alla får vi vår del av detta enda bröd" (1 Kor. 10:17). "Men nu är ni Kristi kropp och var för sig lemmar" (1 Kor. 12:27). Detta är den osynliga kyrkan, denna tror vi på och bekänner oss till varje söndag i trosbekännelsen. Medlemmarna i denna kyrka är osynliga, eftersom endast Gud ser vad som bor i hjärtat.

Den synliga kyrkan är blandad på så sätt, att skrymtare och fromma finns sida vid sida. Men det är en allvarlig missuppfattning att villolärare och trogna ska stå sida vid sida. I den yttre organisationen måste läran vara "ren" för att man ska kalla sig kyrka; i annat fall har hon blivit en sekt. Om läran förfalskas i ett samfund, som fallet är med Svenska kyrkan, då blir detta samfund ett verktyg för Antikrist.

Bo Brander förfäktar också grov villolära när han i samma artikel skriver: Eftersom "Kyrkan är en kropp har vi inte ett enda ord av Jesus som

tillåter uppbrott ur kyrkan, hur dålig den än är”. De lärjungar som Jesus undervisade, som fått en undervisning som saknar motstycke i vår tid, lär oss det motsatta. Vi ska fly falska lärare och alla som förkunnar ett annat evangelium i strid mot det som är uppenbart i bibelordet. Det finns inte ett bibelställe som tillåter medlemskap eller gemenskap i en kyrka som lämnat Bibeln och Bekännelsen. Jesus säger: *”Akta er för falska profeter som kommer till er i fårakläder ...”* Matt 7:15. Där det finns falska profeter finns det också kyrkor, som de undervisar i. Är profeterna falska så är också kyrkorna som följer profeterna falska.

Ingvär Adriansson

Kyrkans kommande kollaps en följd av teologiskt förfall

Rune Imberg, teol dr och rektor på församlingsfakulteten i Göteborg, skriver under Debatt i *Nya Dagen* 26/8 2003. Han liknar Svenska kyrkan vid det gamla Östtyskland, DDR, som rasade samman 1989-90 och ställer frågan: när kollapsar Svenska kyrkan på samma sätt? Han besvarar själv frågan med att det kommer att ta fem eller högst tio år till för en sk implodering, dvs inre sönderfall. Kollapsen är ett resultat av det teologiska förfallet, resonerar Imberg. Han visar hur det ekonomiska läget alltmer försämras genom att människor faktiskt lämnar Svenska kyrkan, vilket gör att folkkyrkokaraktären allt mer går förlorad.

Lite statistik får belysa det. 1970 gick 96 000 barn i söndagsskola i Svenska kyrkan. Nu är det 3500. 1970 konfirmerades 81 procent av landets 15-åringar. Förra året hade siffran sjunkit till 39 procent. Enligt beräkningar av religionssociologen Jonas Bromander kommer Svenska kyrkan om femton år att ha en miljon färre medlemmar än idag. Problematiskt är också att de flesta som utträder är högavlönade som har betalat större avgifter än de nya medlemmarna, som inte sällan är spädbarn.

Som den kyrkohistoriker han är ser Imberg flera skäl till denna katastrofala situation. Det troligtvis viktigaste är kyrkoledningens vilja att följa folkopinionen i stället för Guds Ord. ”I stället för ökenvandringen med Guds folk har man valt Egyptens köttgrytor”, säger Imberg.

Artikeln är skriven i debattsyfte och försöker forma en folkopinion

i problemet. Därför ställs fokus på ekonomi eftersom det som regel är ett område människor förstår. Vi tror att Imberg här står inför två problem som måste skiljas åt. För det första finns ett ekonomiskt problem. Svenska kyrkan har under hela sin historia varit en statskyrka och hämtat sina ekonomiska tillgångar med hjälp av statsmakten. Ställningen ger lätt associationer till Egyptens köttgrytor. När det nu inte längre finns hjälp att få från statsmakten blir situationen naturligtvis en annan. När biskoparna i Luleå, Härnösand och Karlstad samlas till krismöte är det således inte på grund av oro över människors allvarliga andliga situation eller över att prästerna inte längre tror på kyrkans bekännelse. Nej, det är de ekonomiska bekymren som dikterar dagordningen.

Det andra problemet är teologiskt. Men det är naturligtvis svårt att övertyga kyrkoledningen om det. De är ju själva en del av det problemet. De förstår inte det teologiska dilemma som de befinner sig i och det blir förmodligen svårt att övertyga dem om det genom att hänvisa till teologin. Det teologiska problemet är det grundläggande i själva systemet. En fråga infinner sig: vad är det för teologi som ligger bakom folkkyrkotanken? Är det inte en paradisisk dröm, att man ska kunna ställa upp ett helt folk, boende inom ett lands gränser, som alla tror på den lutherska bekännelsen? Här kanske den nybildade Missionsprovinsen kan ge pedagogisk hjälp? Där talar man faktiskt om ett icketerritoriellt stift.

Ponera att man nu kunde få kyrkoledningen att inse detta teologiska problem, att övertygas om det allvarliga läget och att den ville göra något åt det. Då infinner sig ett annat – kanske ännu större – praktiskt problem: vad ska man göra med biskoparna och alla präster (manliga som kvinnliga) som vigts i strid med Guds Ord? Vem är beredd att ta det ansvaret, vem ska sätta upp gränserna? Vilka kan vara kvar efter en sådan väckelsevåg? Den kommande implosionen kan nog till en del skaka om. Men frågan är: är det tillräckligt med en yttre omskakning? Det är möjligt att den slutliga organisatoriska implosionen dröjer några år ännu, men den andliga implosionen är sedan länge ett faktum.

Imberg slutar sitt inlägg med att tala om att det är många präster och kyrkokristna som sörjer djupt över förfallet och en kommande kollaps. Det finns ingen anledning att tveka om sorgens äkthet, men det är viktigt att tala om för de sörjande vari det verkliga glädjeämnet

består. Det finns större och mer imponerande organisationer som brakat samman, t ex den som Imberg påminde om, DDR. Sammanbrottet där ledde fram till något nytt och vida bättre. Raserade hus och annat materiellt går alltid att reparera även om det kostar både tid och pengar. Men det finns sådant som inte går att reparera vare sig med politik eller resurser av kraftigaste slag. Därför, säg till alla som sörjer den kommande implosionen: Sörj inte över en ofrånkomlig organisatorisk kollaps, även om den kan vara smärtsam. Däremot finns det anledning att sörja över den andliga skada som denna organisation orsakat under sin historia och all den falska lära som sårts ut bland människor. Och nu är det försent att rädda de själar som kollapsat i otro och tvivel som en följd av just organisationens avfall.

AS

Seth Erlandsson

Kyrkogemenskap – vad säger Bibeln?

- Kan kyrkor som bygger på Bibeln praktisera kyrkogemenskap utan lärogemenskap?
- Skall vi ha enhet till varje pris?
- Går det ihop att på en och samma gång företräda Bibelns lära och stå i kyrkogemenskap med en irrlärlig kyrka?
- Vad lär Bibeln om kyrkogemenskap?

Pris 40 kr

**Biblicums förlag, c/o Adriansson,
Släntvägen 10, 331 35 Värnamo
Tel 0370-182 17. E-post: in.adriansson@telia.com**

Stöd Biblicums teologiutbildning

- En teologisk utbildning som är fast grundad i den heliga Skrift och den lutherska bekännelsen
- Vid en skola där Bibeln fortfarande betraktas som Guds ofelbara ord och högsta auktoritet för lära och liv

Herren förmanar sin kyrka genom aposteln Paulus:

”Det som du har hört av mig inför många vittnen skall du anförtro åt pålitliga människor, som i sin tur skall bli utrustade att undervisa andra” (2 Tim 2:2).

För att förbereda pastorer som trofast förkunnar och undervisar i Guds ords sanningar, har Stiftelsen Biblicum startat en pastorsutbildning på heltid i samarbete med Lutherska Bekännelsekyrkan. Syftet med utbildningen är att utrusta Guds kyrka med pastorer som ”rätt delar sanningens ord” (2 Tim 2:15) och förkunnar hela Guds rådslut i lag och evangelium.

Undervisningen bedrivs vid Biblicums institution i Ljungby och hålls av professorer och lärare från bekännelseetrogna skolor inom LBKs systerkyrkor förutom av några av LBKs egna pastorer.

Var med och ge ditt stöd till denna stora uppgift!

***Sänd din gåva till Stiftelsen Biblicum,
postgiro 15 23 35-6.***

Vädjan om hjälp

■ Vi vädjar till alla som förstår värdet av ett fritt bibelforskningscentrum för information och forskning att ekonomiskt stödja Stiftelsen Biblicum. Utan trogna understödjare kan Biblicum inte fullfölja sin viktiga uppgift.

Bankgiro Sverige 251-4701
Postgiro Sverige 15 23 35-6
Bankgiro Norge 7877.08.15400
Sampa Bank Finland 800017-70843747

■ Hjälp oss att sprida våra böcker och småskrifter! Inte minst studerande och lärare behöver en saklig information om Bibeln och bibelforskningen, som inte tar sin utgångspunkt i förlegade bibelkritiska teorier utan noggrant presenterar *biblisk tro* och *historiska fakta om Bibeln*.

■ Hjälp oss också att få flera understödjare och prenumeranter på vår tidskrift!

Stiftelsen Biblicum

Besöksadress:

Hantverkaregatan 8B, 341 36 Ljungby. Tel 0372/86303

Postadress:

Ordförande Alvar Svenson, Klasgatan 10, 340 14 Lagan
Tel 0372/30857. E-mail: alvar.svenson@swipnet.se

Tidskriftens expedition:

Ingvar Adriansson, Släntvägen 10, 331 35 Värnamo
Tel 0370/18217. E-mail: in.adriansson@telia.com

Kontakt i Norge:

Egil Edvardsen, Solåsvn. 20, 4330 Ålgård
Tel 51 61 7540. E-mail: egil.edvardsen@luthersk-kirke.no